

ЗРЕЊАНИН

Зрењанин се у историјским списима као насеље први пут помиње 1326. године под именом Бечкерек. Село Бечкерек настало је у прве две деценије XIV века, у време када је нови мађарски краљ Карло I (1301-1342) често боравио у Банату, највише у својој престоници Темишвару. С њим је у ове крајеве дошао и већи број племића, међу којима је најмоћнији био Имре Бечеи. Он је населио *Bechereki* и *Beche* (Нови Бечеј), чији су и називи у вези с овим презименом. Средином XVI века Бечкерек потпада под турску власт под којом остаје све до Пожаревачког мира, склопљеног 27. јула 1718. године. Под именом Бечкерек у различитим облицима Зрењанин је био познат све до 1935. године. Данашње име добио је по народном хероју Жарку Зрењанину после Другог светског рата.

Зрењанин је политички, привредни, културни и спортски центар Баната. Простире се на површини од 1.326 км², по чему је највећи град у Аутономној Покрајини Војводина и други у Републици Србији. Налази се на раскршћу значајних копнених и водених путева, удаљен 50 километара од Новог Сада, 75 од Београда и 50 од границе са Румунијом. Према последњем попису из 2002. године, у њему живи 132.051 становника. Зрењанин је мултикултурална, мултиконфесионална средина у којој живи више од 20 нација. Зрењанин, седиште Средњебанатског округа, је град усмерен на развој пољопривредно-прехрамбене индустрије и друге области привредне делатности, као што су: хемијска индустрија, металска, петрохемијска и друге.

Преглед сектора културе града Зрењанина¹

Култура је у надлежности Одељења за послове друштвених делатности и Одељења за послове финансија Градске управе. На челу овог одељења је Шеф Одсека за послове из области образовања, културе, здравства, спорта и осталих области друштвених делатности, а постоје још три позиције задужене за: послове из области образовања и културе; послове планирања средстава и праћење остваривања планова буџетских корисника из области друштвених делатности; и послове информисања, спорта, заштите споменика културе и осталих области друштвених делатности.

У оквиру Градског већа не постоји члан задужен за културу.

Зрењанин има и петочлани Савет за културу који именује Градоначелник, а који има саветодавну улогу у избору пројеката који се финансирају из буџета града. Скупштинско радно тело надлежно за културу не постоји.

¹ Преглед сектора културе представљен је у складу са достављеним подацима од стране локалне управе и градских установа културе. Тамо где подаци не постоје биће посебно наглашено.

Из буџета града Зрењанина финансира се осам установа културе у домену плата запослених, текућих трошкова и програма:

- ✓ Градска народна библиотека *Жарко Зрењанин*
- ✓ Народни музеј Зрењанин
- ✓ Историјски архив Зрењанин
- ✓ Културни центар Зрењанина
- ✓ Народно позориште Тоша Јовановић
- ✓ Завод за заштиту споменика културе Зрењанин
- ✓ Савремена галерија уметничке колоније Ечка
- ✓ Аматерско позориште Мадач

Удео буџета за културу у оквиру укупног буџета града Зрењанина у периоду од 2006. до 2008. године износи у просеку 8% на годишњем нивоу.

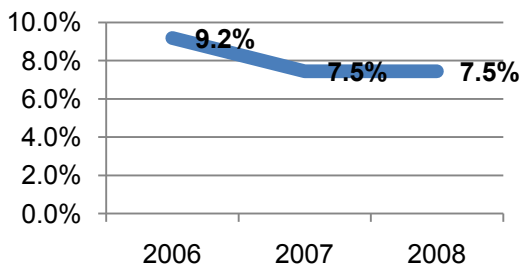
Табела 1: Приказ буџета за културу и његовог удела у укупном градском буџету у периоду од 2006. до 2009. године

Година	Укупан градски буџет у еврима	Укупан градски буџет у динарима	Буџет за културу у еврима	Буџет за културу у динарима	% од укупног градског буџета
2006.	23.992.680,36	2.018.036.343,63	2.200.430,5	185.079.309,63	9,18
2007.	35.784.956,65	2.861.372.291,00	2.663.285,8	212.956.862,50	7,45
2008.	40.653.558,57	3.310.492.451,28	3.025.288,2	246.354.660,94	7,45

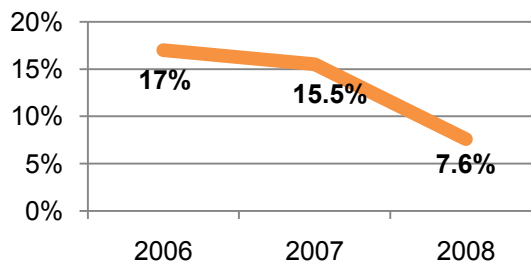
Табела 2: Структура буџета за културу у периоду од 2006. до 2008. године

Година	Плате и доприноси	Материјални трошкови	Програми и пројекти
2006.	64%	19%	17%
2007.	61,1%	23,4%	15,5%
2008.	61,5%	30,9%	7,6%

Приказ 1: Тенденција кретања буџета за културу у укупном градском буџету

Приказ 2: Тенденција кретања средстава за програме у буџету за културу

У културним делатностима у граду Зрењанину запослено је 214 особа међу којима предњаче жене и особе са средњом стручном спремом.

Табела 3: Број запослених у култури града Зрењанина

Укупан број запослених у култури града Зрењанина	Мушки	Женски	ОШ	ССС	ВШ И ВСС
214	101	113	14	109	91

Народни музеј Зрењанин

Народни музеј у Зрењанину основан је 1906. године. То је установа комплексног типа, завичајног карактера која својом делатношћу покрива подручје Средњег Баната - град Зрењанин, и општине: Сечањ, Житиште, Нова Црња и Нови Бечеј.

Музеј функционише кроз следећа одељења: Уметничко, Историјско, Археолошко, Природњачко, Етнолошко одељење, Одељење маркетинга и ПР-а, Одељење историје спорта, и Педагошко-информативну службу. Музеј има и Документациони центар, библиотеку, рестаураторску и конзерваторску радионицу, фотолaborаторију као и столарску радионицу.

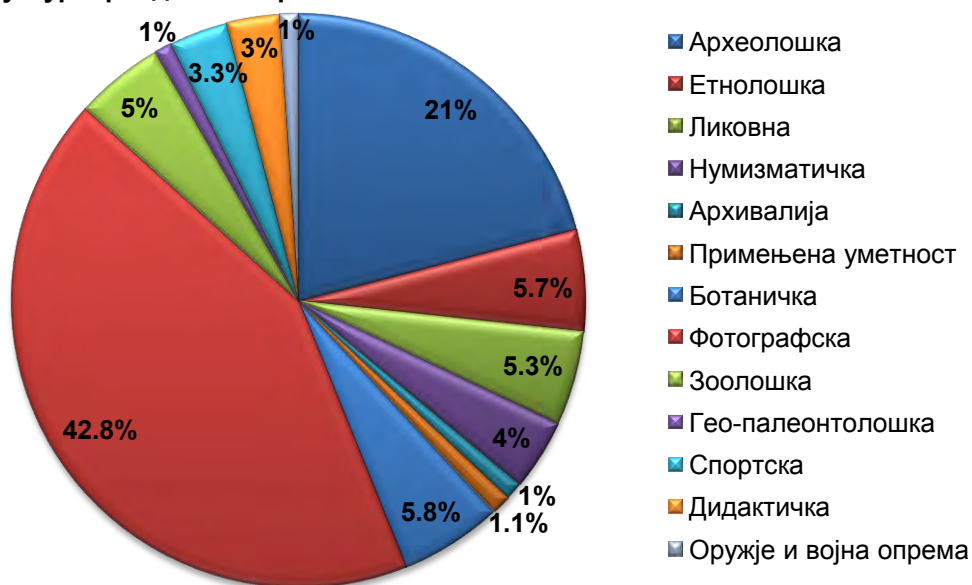
• Просторни капацитети

Музеј се налази у згради из 1903. године која има статус културног добра. Располаже простором од 2.075 м², од чега је 1.691 м² изложбени простор, док депои заузимају 316 м². За јавне програме користи: салон површине 250 м², мали салон површине 100 м², хол површине 50 м² и салон-клуб површине 42 м². Последње адаптације на згради рађене су током 2002. и 2008. године.

• Фонд

Музејски фонд броји око 51.319 музејских предмета. Структура фонда према збиркама показује да највећи проценат предмета припада фотографској збирци (42,8%), затим археолошкој (21%), етнолошкој збирци (5,7%), ботаничкој (5,8%), ликовној (5,3%), зоолошкој (5%), нумизматичкој (4%), спортској (3,3%), дидактичкој (3%), примењеној (1,1%), док је најмање предмета у оквиру збирки оружја и војне опреме, гео-палеонтолошкој, и збирци архивалија (свака по 1%). Две збирке су у потпуности конзервирани – збирка оружја и војне опреме и збирка архивалија (укупан број конзервираних предмета у упитнику није наведен). Од укупног броја предмета обрађено је 87,2%, а шест збирки у потпуности – нумизматичка, збирка оружја и војне опреме, графичка, фотографска, збирка примењене уметности и палеонтолошко-геолошка збирка.

Приказ 3: Структура фонда по збиркама

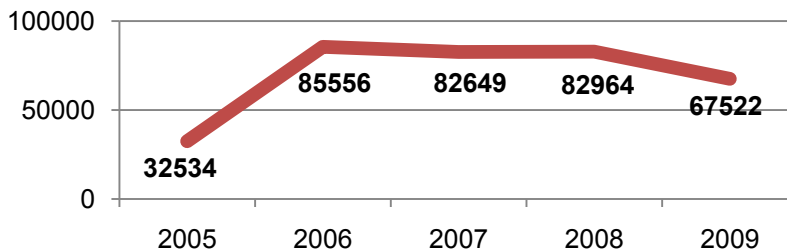
У последњих 10 година није рађена ревизија целокупног музејског фонда, али су рађене појединачне ревизије следећих збирки: етнолошке, збирке оружја и војне опреме, и збирке архивалија. Стална поставка датира из 2005. године.

- **Програми и публика**

У периоду од 2006. до 2009. године приређено је укупно 118 изложби, док је пратећих садржаја у истом периоду било укупно 84 (предавања, филмске пројекције и музичко-сценски садржаји). Музеј учествује у манифестацији *Ноћ музеја*.

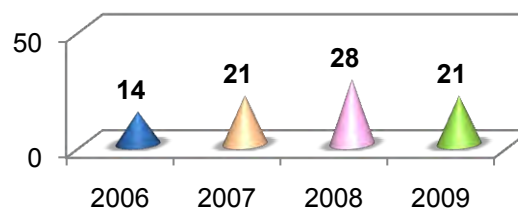
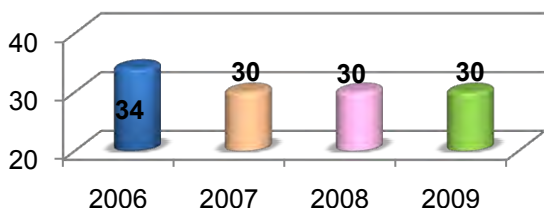
У погледу посећености у периоду од 2004. до 2009. године Музеј у Зрењанину имао је 351.225 посетилаца. У 2009. години имао је 63.205 не рачунајући *Ноћ музеја*, док је у самој *Ноћи музеја* било 4.317 посетилаца.

Приказ 4: Тенденција кретања броја посетилаца за период од 2004. до 2009. године

Поред основне делатности Музеј у Зрењанину организује и предавања, трибине и дебате, радионице, као и остале пратеће програме.

Приказ 5: Број изложби (слика 1) и број додатних програма (слика 2) у Музеју у периоду од 2006. до 2009. године

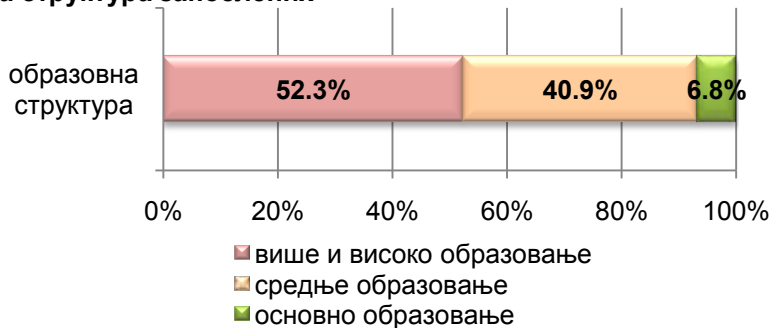
Радно време Музеја је следеће: стална поставка је доступна радним данима од 8.30 до 18.30 часова, суботом од 8.30 до 12.30 часова, а изложбени салони Музеја радним данима од 9 до 15 и од 16 до 20 часова, суботом од 9 до 13.30 и од 17 до 21 час, недељом од 17 до 21 час.

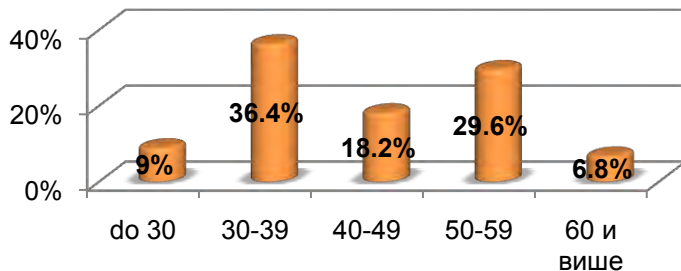
Цена улазница за групе које нису из Средњебанатског округа за децу су 50 динара, а за одрасле 100 динара.

- **Кадрови**

У Музеју у Зрењанину је 44 стално запослених. Међу запосленима доминирају жене, а када је у питању образовна структура, јасно доминирају виша и висока стручна спрема. У основној делатности ради 52,3% запослених. Запослених у Музеју са основном школом нема. Просек година запослених је 47.

Приказ 6: Полна, образовна и старосна структура запослених

У погледу старосне структуре запослених, преовлађујући кадар је старости између 30 и 39 година.

Музеј у Зрењанину нема хонорарне сараднике и волонтере, а има 12 војника који служе цивилни војни рок.

• Буџет

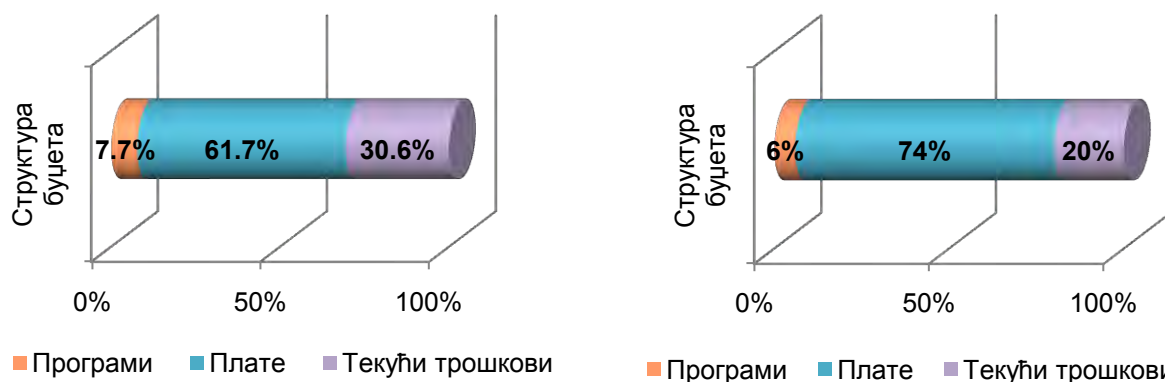
Укупан буџет Музеја у Зрењанину за 2008. годину износио је 543.510,7 евра (44.259.056 динара). Његова структура показује да је 7,7% издвојено за програме, 61,7% за плате и 30,6% за текуће трошкове. Извори финансирања су следећи: 89% градски буџет, републички буџет 1%, покрајински буџет 1%, сопствени приходи 7%, и 2% од рефундације расхода.

Укупан буџет за 2009. годину износио је 447.458,9 евра (42.030.132 динара). Његова структура показује да је 6% издвојено за програме, 74% за плате и 20% за текуће трошкове. Извори финансирања су следећи: 90% градски буџет, покрајински буџет 1%, сопствени приходи 6% и 3% од рефундације породилског боловања.

Приказ 7: Извори финансирања у 2008. и 2009. години

Приказ 8: Структура буџета у 2008. и 2009. години

Када је реч о последњим инвестицијама, оне су током 2007. и 2008. године биле усмерене на набавку опреме и финансиране од стране Републике и Покрајине. Приоритетне инвестиције нису наведене.

Табела 4: Приказ последњих инвестиционих улагања

Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Компјутерска опрема	Покрајина	2007.	1.813,4	145.000,00
Компјутерска опрема	Република	2007.	1.313,2	105.000,00
Археолошка опрема	Република	2008.	4.482,3	365.000,00

- **Техничка опремљеност**

Музеј има укупно 14 умрежених компјутера са приступом интернету.

- **Проблеми**

Као проблеме у Музеју наводе несређен радни простор у поткровљу и делу подрума и недовољну техничку опремљеност.

Градска народна библиотека „Жарко Зрењанин“²

Градска народна библиотека *Жарко Зрењанин* у Зрењанину, основана је 1946. године. Матична је за Средњобанатски округ, град Зрењанин и општине: Нови Бечеј, Житиште, Сечањ, и Српска Црња. Своју делатност обавља кроз следећа одељења: Научно и дечје одељење са читаоницама, Позајмно, Завичајно, Матично и Обрадно одељење, књиговезницу, књиговођство и секретаријат. У развоју је и ПР служба Библиотеке.

- **Просторни капацитети**

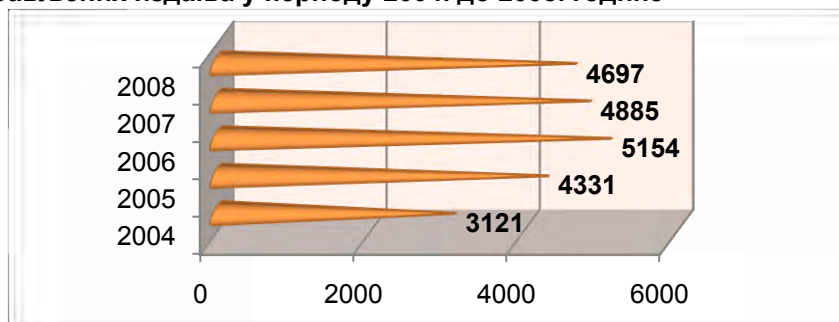
Библиотека се од 1967. године налази у згради која датира из 1892. године и која се налази у самом градском језгру. Располаже простором од 1.302 м². Библиотека има читаоницу капацитета 50 места. Део фонда, посебно периодике, налази се у таванским и подрумским просторијама, док је одређени број књига смештен у два депоа ван зграде.

подрумским просторијама, док је одређени број књига смештен у два депоа ван зграде.

- **Фонд**

Обрађени књижни фонд Библиотеке износи 128.974 наслова књига и брошура. Готово читав фонд књига је на српском језику (99,8%), а све остале књиге су на немачком, руском, енглеском и француском језику.

Приказ 9: Број набављених издања у периоду 2004. до 2008. године

² Библиотека Заводу није доставила податке за 2009. годину

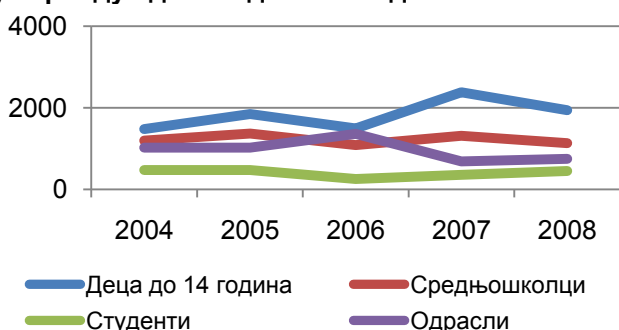
• **Програми и корисници**

Библиотека, закључно са 31. децембром 2008. године (за 2009. годину Завод није добио податак о броју корисника) има 4.258 чланова, што чини 3,2% укупног становништва Зрењанина.

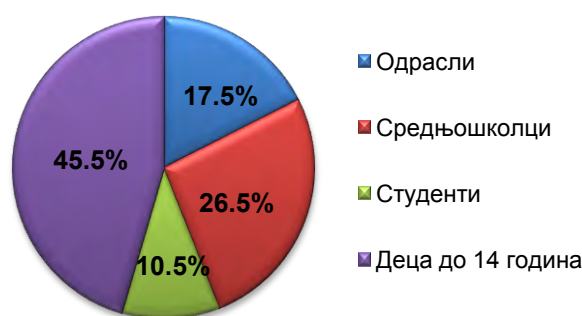
Табела 5: Број корисника у периоду од 2004. до 2008. године

	Број уписаних корисника				
	2004	2005	2006	2007	2008
Деца до 14 година	1472	1848	1489	2380	1937
Средњошколци	1195	1369	1086	1308	1127
Студенти	474	474	252	356	448
Одрасли	1019	1019	1355	682	746
Укупно	4160	4963	4182	4726	4258

Приказ 10: Тенденција кретања броја корисника у периоду од 2004. до 2008. године

Приказ 11: Структура корисника у 2008. години

Већину чланства чине деца до 14 година старости (45,4%), затим деца средњошколског узраста (26,4%), одрасли (17,5%), и на крају студенти (10,5%). Попуст на чланарину у Библиотеци имају ђаци, студенти, пензионери и незапослени.

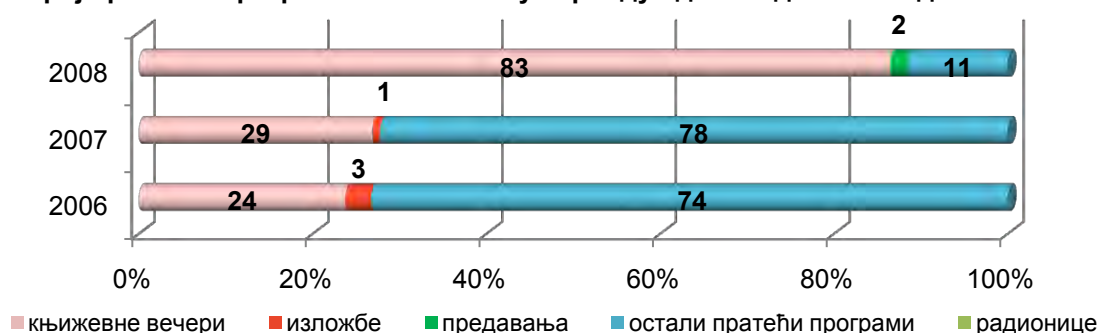
Рад Библиотеке обогаћен је и низом пратећих активности осмишљених кроз књижевне вечери, промоције књига као и пригодним поставкама у оквиру изложбеног простора. У периоду од 2006. до 2008. године укупно је у Библиотеци одржано 136 књижевних вечери, четири изложбе и 163 пратећа програма.

Има своју издавачку делатност, књиговезницу као и продајни простор – књижару под називом *Клуб књиге*.

У оквиру своје издавачке делатности Библиотека има седам едиција и издаје часопис *Улазница*, а такође постоји и истоимени наградни конкурс за необјављену песму, причу или есеј. Библиотека организује дечје манифестације под називом: *Песничка штафета* и *Читалачка значка* чији је циљ да открију младе таленте, поспешују креативност и развијају љубав према писаној речи код најмлађих школараца.

Библиотека има Фонд *Тодор Манојловић* у оквиру којег се сваке године додељује престижна награда за модерни уметнички сензибилитет.

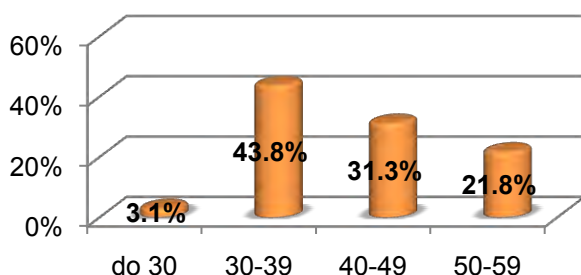
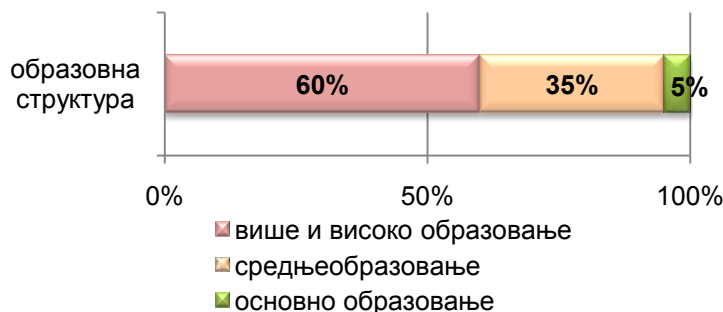
Приказ 12: Број пратећих програма Библиотеке у периоду од 2006. до 2008. године

- **Кадрови**

У Библиотеци у Зрењанину је 32 стално запослених. Међу запосленима доминирају жене, а када је у питању образовна структура, најбројнији кадар је са вишом и високом стручном спремом. Просек старост запослених је 43 године.

Приказ 13: Полна, образовна и старосна структура запослених

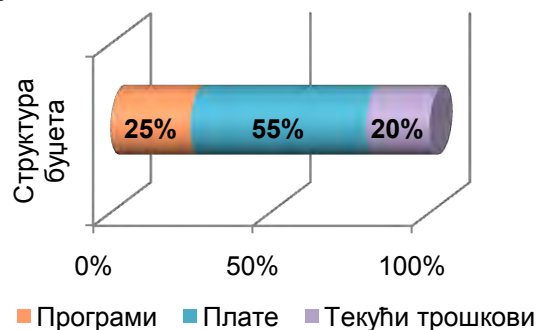
У погледу старосне структуре кадрова, најзаступљенији кадар је старости између 30 и 39 година.

Библиотека у Зрењанину нема хонорарне сараднике, волонтере и војнике.

- **Буџет**

Укупан буџет Библиотеке у Зрењанину за 2008. годину износио је 444.979,42 евра (36.235.475,00 динара). Његова структура показује да је 25% издвојено за програме, 55% за плате и 20% за текуће трошкове. Извори финансирања су следећи: 83% градски буџет, покрајински буџет 5%, сопствени приходи 12%.

Приказ 14: Извори финансирања и структура буџета у 2008. години

- **Техничка опремљеност**

Библиотека има укупно 24 компјутера који су умрежени и имају приступ интернету. Библиотека користи информациони систем Бисис.

- **Проблеми**

У Библиотеци као проблем наводе недостатак простора, застарелост техничке опреме и недостатак простора и средстава за програме.

Историјски архив Зрењанин³

Историјски архив у Зрењанину основан је 1947. године. Надлежан је за град Зрењанин, и општине: Нови Бечеј, Нова Црња, Житиште и Сечањ. Током свог постојања Архив је неколико пута мењао назив, а своје садашње име носи од 1965. године. При Архиву ради библиотека која располаже са око 12.000 библиотечких јединица и великим бројем листова и часописа. Архив од 1953. године има и своју издавачку делатност. Од тада је издато 12 свезака стручног часописа Архивска грађа и 22 монографске публикације. Архив је објавио и *Водич кроз архивску грађу*.

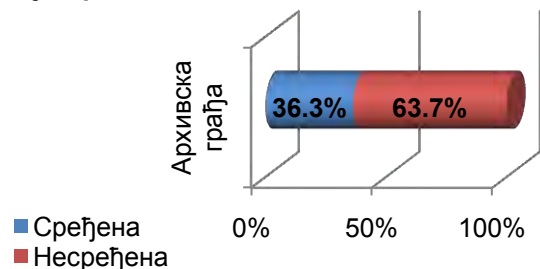
• Просторни капацитети

Архив се налази у згради Градске управе Зрењанин (саграђена 1820. године, и дограђена 1888. године) која има статус споменика културе. За свој рад користи простор површине 1.000 м², од чега су 584 м² депои, читаоница 65 м², и остале просторије 351 м². Архив од 2007. године има изложбени салон у којем приређује изложбе.

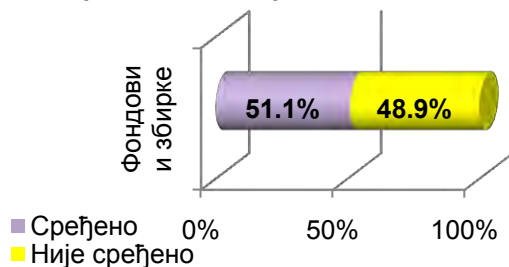
• Фонд

Архив чува 3.800 дужних метара архивске грађе сврстане у 645 фондова и збирки, од чега је 32 фонда од изузетног значаја и 65 фондова од великог значаја. Граничне године фондова су 1765. и 2008. Укупан број сређених збирки и фондова је 336,18 што у дужним метрима износи 1.378.

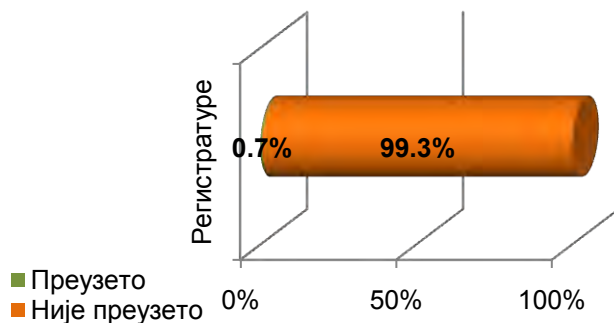
Приказ 15: Однос сређене и несређене грађе Архива

Приказ 16: Однос сређених и несређених фондова и збирки

Приказ 17: Однос преузетих и регистратура код којих није извршено преузимање

³ Архив Заводу није доставио податке за 2009. годину.

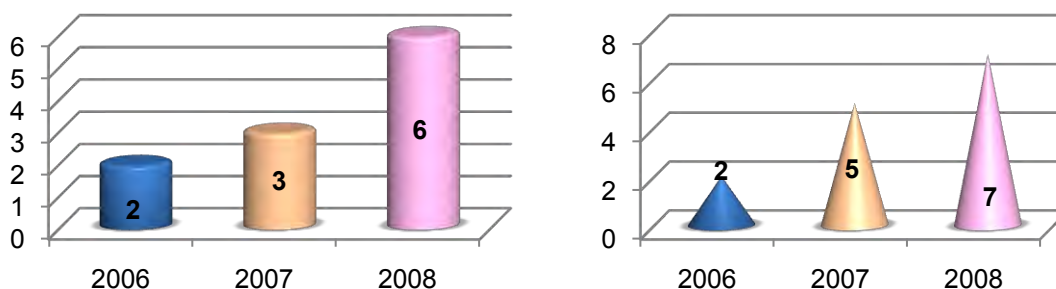
• Програми и корисници

Од 2002. године архив редовно приређује изложбе како докумената из сопствених фондова, тако и из фондова других архива које су погодне за преузимање. Историјски архив *Зрењанин* учествује у манифестацији *Ноћ музеја*.

Од 2007. године, од када Архив има изложбени салон и током 2008. године, Архив је приредио укупно 9 изложби. У оквиру своје издавачке делатности у периоду 2006-2008. године објавио је укупно 14 публикација.

Број корисника архивске грађе и библиотечког материјала је 254, док је број истраживачких дана 600.

Приказ 18: Број додатних програма архива (слика 1) и број издатих публикација (слика 2) у периоду од 2006. до 2008. године

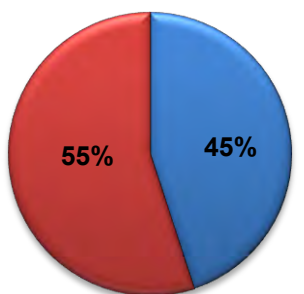

Улазнице за програме се не наплаћују.

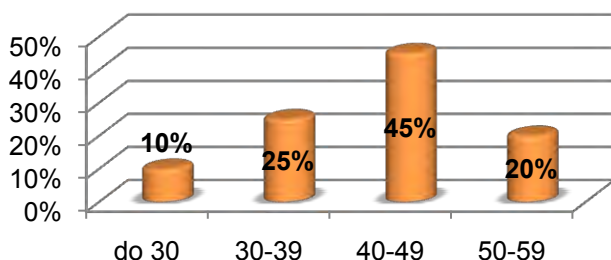
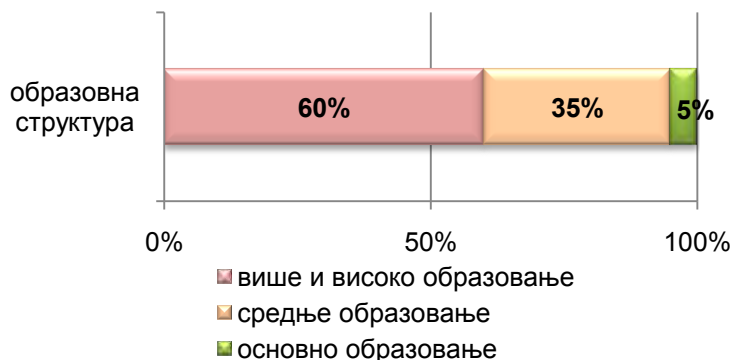
• Кадрови

Укупно је у Архиву у Зрењанину 20 стално запослених. Међу запосленима има нешто више жена у односу на мушкарце, а када је у питању образовна структура, највише запослених је са вишом и високом стручном спремом – 60%. Просек година запослених је 43.

Приказ 19: Полна, образовна и старосна структура запослених

■ мушкарци ■ жене

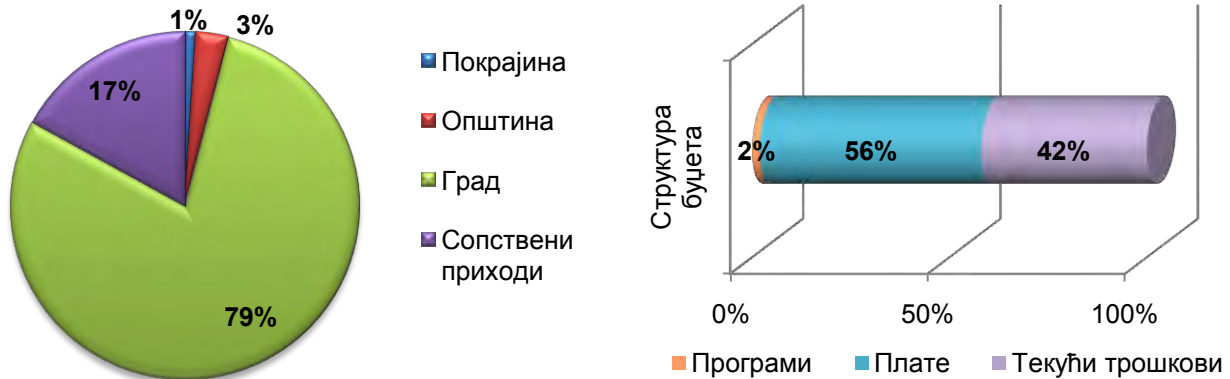
У погледу старосне структуре у Архиву је најзаступљенији кадар старости између 40 и 49 година. Архив нема хонорарне сараднике, али има једног волонтера, и три војника на служењу војног рока.

• Буџет

Укупан буџет за 2008. годину износио је 284.237,85 евра односно 23.146.000 динара. Његова структура показује да је 2% издвојено за програме, 56% за плате и 42% за текуће трошкове. Извори финансирања су следећи: 79% градски буџет, покрајински буџет 1%, сопствени приходи 17%, и из

општинског буџета 3%. Општине које партиципају у финансирању буџета су: Нови Бечеј, Нова Црња, Житиште и Сечањ.

Приказ 20: Извори финансирања и структура буџета у 2008. години

Последње улагање било је усмерено на уређивање депоа а финансирано од стране града. Као приоритетно инвестиционо улагање у Архиву наводе адаптацију другог, подрумског депоа.

Табела 6: Последња инвестициона улагања

Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
уређење депоа	Град Зрењанин	2008.	3.684,1	300.000,00

- **Техничка опремљеност**

Архив у Зрењанину има укупно 20 компјутера који су умрежени и са приступом интернету.

- **Проблеми**

Као проблеме у Архиву наводе недовољно простора за депое и преузимање архивске грађе, недостатак опреме за дигитализацију и микрофилмовање (професионални фотоапарат и апарат за микрофилмовање са читачем), али и ограничена средства за програмске активности.

Завод за заштиту споменика културе Зрењанин⁴

Завод за заштиту споменика у Зрењанину је основан 2003. године и надлежан је за Средњебанатски округ - град Зрењанин и општине: Сечањ, Нови Бечеј, Нова Црња и Житиште. Своју делатност Завод обавља кроз следећа одељења:

- ✓ одељење за архитектуру,
- ✓ одељење за археологију,
- ✓ одељење за етнологију,
- ✓ одељење за историју уметности,
- ✓ одељење правне заштите, докуменатације и општих послова

- **Просторни капацитети**

Простор у којем се Завод налази користи са надокнадом. Установа нема обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом. Установа не располаже просторијама за додатне програме.

- **Заштита добара**

⁴ Установа Заводу није доставио податке за 2009. годину.

На територији Средњебанатског округа укупно има 56 непокретних културних добара о којима Завод води бригу. Шеснаест споменика је од великог значаја, док добара од значаја има 40.

Табела 7: Подела и број добара према типу и значају

Завод у Зрењанину води бригу о 56 непокретних културних добара	Категоризација добара на територији смедеревског Завода за заштиту споменика културе		
	изузетан значај	велики значај	значај
Споменик културе	1	29	23
Просторна културно-историјска целина	/	1	/
Археолошко налазиште	/	1	/
Знаменито место	/	1	/
УКУПНО	1	32	23

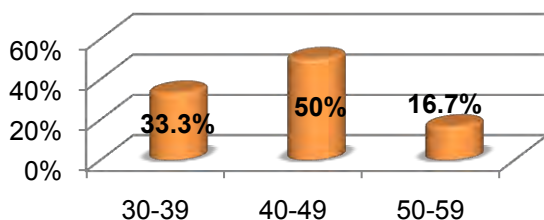
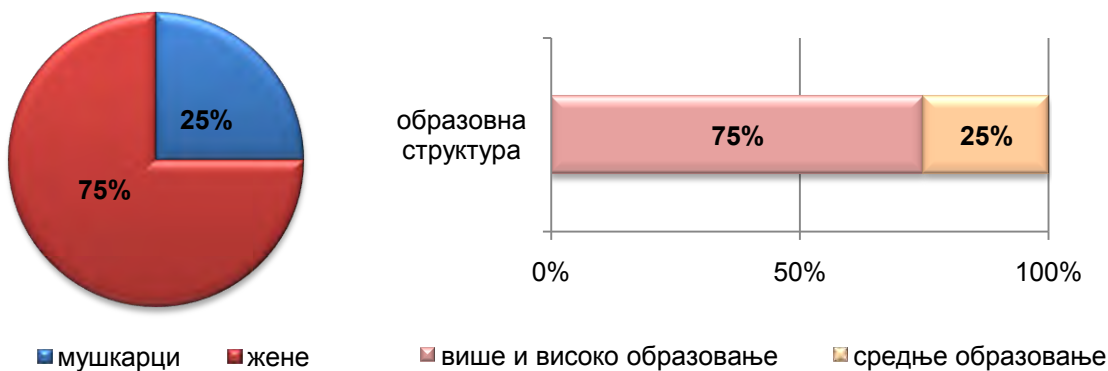
• Пројекти

Завод је 2005. године учествовао у реализацији пројекта *Лепша Србија* у оквиру којег је остварио сарадњу са институцијама из других сектора. Поред своје основне делатности бави се и приређивањем изложби, и има своју издавачку делатност. У периоду од 2006-2008. године Завод је организовао четири изложбе.

• Кадрови

Укупно је у Заводу за заштиту споменика у Зрењанину 12 стално запослених. Две трећине запослених чине жене. Када је у питању образовна структура, такође, две трећине запослених има више и високо образовање. Просек година запослених је 43.

Приказ 21: Полна, образовна и старосна структура запослених

У погледу старосне структуре, половина запослених је старости између 40 и 49 година.

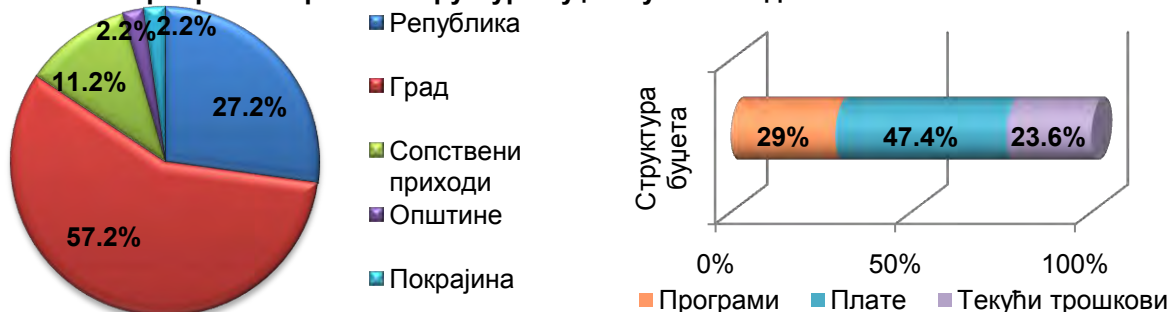
Хонорарне сараднике Завод у Зрењанину има повремено, према потреби. Завод нема волонтере и 12 војника на цивилном служењу војног рока.

• Буџет

Укупан буџет Завода за заштиту споменика у Зрењанину за 2008. годину износио је 222.714 евра (18.136.000 динара). Његова структура показује да је 29% издвојено за програме, 47% за плате и 23% за текуће трошкове. Извори финансирања су следећи: 92% градски буџет, спонзорство 1%, сопствени

приходи 6%, и остали извори 1%. У финансирању Завода учествују град Зрењанин и општине за које је надлежан осим Житишта.

Приказ 22: Извори финансирања и структура буџета у 2008. години

Завод не наводи ни последње нити приоритетне инвестиције.

- **Проблеми** – Завод за заштиту споменика културе Зрењанин није навео проблеме.

Савремена галерија уметничке колоније Ечка

Савремена галерија у Зрењанину основана је 1964. године на традицији Уметничке колоније у Ечки која се организује од 1956. године. Захваљујући овој колонији, али и донацијама, Галерија има свој богат уметнички фонд који садржи око 2.500 предмета различитих ликовних техника уметника из свих делова наше земље и иностранства (слике, скулптуре, графике, цртежи, пастели, акварели, таписерије, фотографије, дигитални и видео-радови и инсталације). Савремена галерија сакупља, чува и систематски истражује дела југословенске и српске ликовне уметности од 1945. године до данас која су настала углавном у оквиру Уметничке колоније у Ечки.

- **Просторни капацитети**

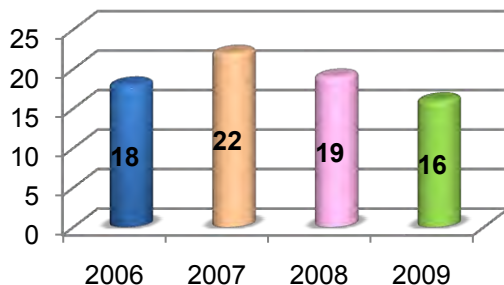
Изложбе се организују у две галерије, у Салону Савремене галерије у Зрењанину и у Галерији у Ечкој.

- **Програми и публика**

Поред тога што је организатор колоније у Ечки, Галерија је организатор и међународног Бијенала акварела. Галерија организује ликовне изложбе, а за излагање у свом простору Галерија расписује конкурс једном годишње. У питању су: самосталне, групне, ауторске, студијске, ретроспективне. Право излагања имају афирмисани и неафирмисани уметници.

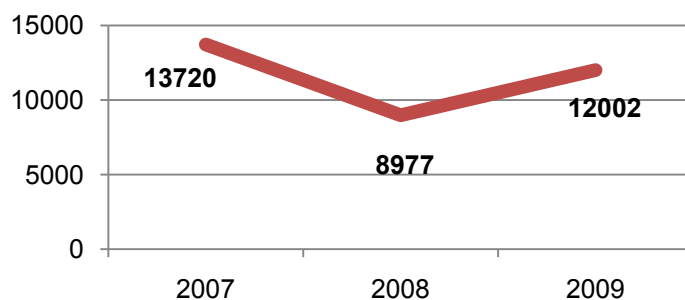
Галерија приређује концерте класичне музике, округле столове, промоције књига, стручна предавања. У периоду 2006-2009. године било је укупно 75 изложби. У истом периоду било је укупно 16 других садржаја.

Приказ 23: Број организованих изложби поред сталне поставке у периоду од 2004. до 2009. године

Када је реч о публици, у 2009. години Галерија је имала 11.248 посетилаца не рачунајући посету у *Ноћи музеја*, док је у самој *Ноћи музеја* имала 754 посетиоца.

Приказ 24: Тенденција кретања броја посетилаца за период од 2007. до 2009. године

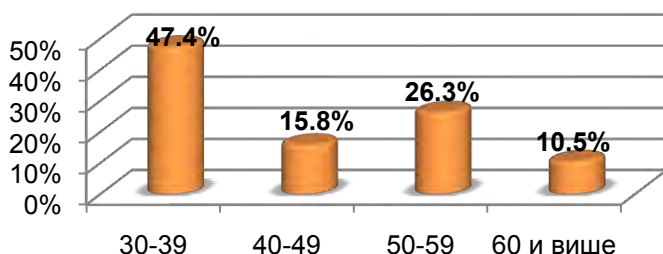
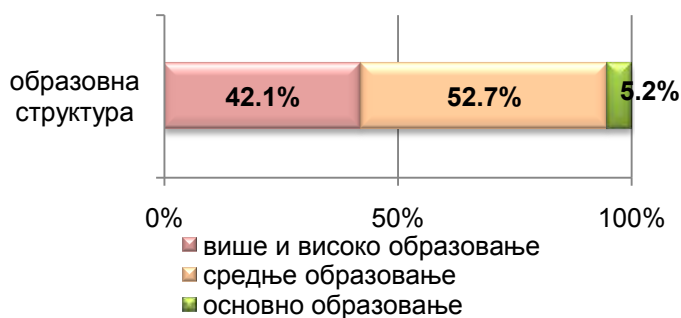

Радно време Галерије је радним данима од 8 до 20 часова, а суботом од 9 до 13 часова.

• Кадрови

Укупно је у Галерији у Зрењанину 19 стално запослених. Полна структура је готово уједначена. Када је у питању образовна структура, највише запослених има средњу стручну спрему. Просек година запослених је 45,5.

Приказ 25: Полна, образовна и старосна структура запослених

У погледу старосне структуре Галерије, процентуално је најзаступљенији кадар старости између 30 и 39 година.

Галерија нема хонорарне сараднике, волонтере и војнике на цивилном служењу војног рока.

- **Буџет**

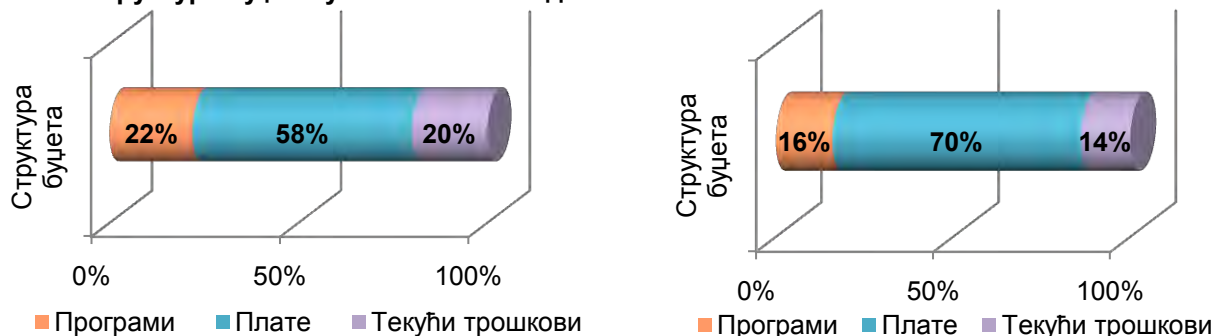
Укупан буџет Галерије за 2008. годину износио је 217.706,13 евра (17.728.202 динара). Његова структура показује да је 46.862,41 евра (3.816.090,00 динара) издвојено за програме.

Укупан буџет за 2009. годину био је видно нижи и износио је 184.022,85 евра (17.285.395 динара) што се одразило и на средства за програмске активности која су опала на суму од 28.444,27 евра (2.671.790,00 динара).

Приказ 26: Извори финансирања у 2008. и 2009. години

Приказ 27: Структура буџета у 2008. и 2009. години

Последња инвестициона улагања у износу од око 43.000,00 евра обезбеђена су из касе Покрајине и Града. Као приоритетне инвестиције у Галерији наводе адаптацију депоа.

Табела 8: Приказ последњих инвестиционих улагања

Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Адаптација канцеларијског простора	Покрајина	2008.	20.470,6	1.666.955,00
Набавка канцеларијског намештаја	Град	2008.	8.571,4	697.985,00
Одржавање зграде	Град	2009.	14.061,5	1.320.811,00

- **Техничка опремљеност**

Галерија има укупно 12 компјутера који су умрежени и имају приступ интернету.

- **Проблеми**

Као проблеме наводе разуђеност простора у ком делује Галерија, као и потребу за јединственим простором за изложбени салон, сталну поставку, канцеларије и депо.

Народно позориште „Тоша Јовановић“⁵

Позориште у Зрењанину је основано 1946. године позориште када добија сопствени ансамбл који делује на три сцене: драмској, камерној и луткарској. Затим се 1956. године оснива и професионално луткарско позориште. Интеграцијом Драмског и Луткарског позоришта 1975. године формирано је данашње Народно позориште *Тоша Јовановић* са Драмском и Луткарском сценом. Позориште изводи представе на српском и на мађарском језику и има свој *Клуб љубитеља позоришта*.

• Просторни капацитети

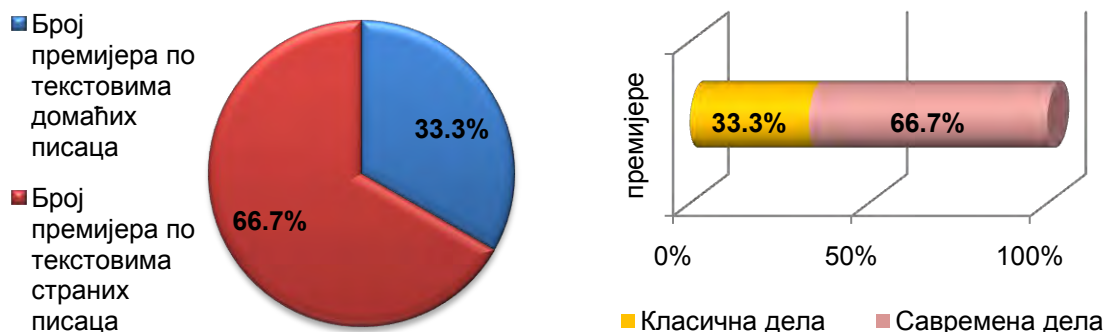
Позориште се налази у центру града, у згради чији је данашњи спољашњи изглед добијен темељном реконструкцијом и адаптацијом 1985. године. Последња адаптација Позоришта била је у 2009. години. Унутрашњост Позоришта је рестаурирана захваљујући сачуваним оригиналним плановима. Капацитет позоришне сале је 118 места у партеру, 68 места у партер ложама, 60 места у ложама на првом спрату, док је у ложама на другом спрату 48 места и још двадесетак места ван ложа. Постоји и четврти спрат са местима за стајање.

• Програми и публика

Позориште у Зрењанину је у сезонама од 2005/2006. до 2007/2008. године извело 306 представа, од чега је укупно било 12 премијера.

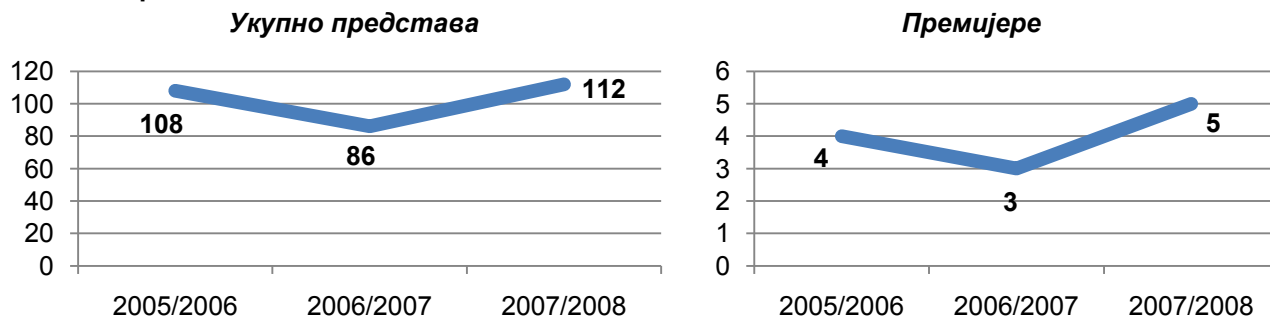
Када је реч о публици, у истом периоду представе зрењанинског позоришта видело је укупно 63.137 гледалаца укључујући представе изведене „код куће“ и на гостовањима. На гостовањима је било 16.650 гледалаца, а у згради Позоришта 46.487. Док је у посматраном периоду број гледалаца на гостовањима у паду, број гледалаца „код куће“ је у порасту.

Приказ 28: Број премијера у периоду од 2006. до 2009. године и удео према врсти дела које се обрађује

⁵ Позориште Заводу није доставило податке који се тичу буџета за 2009. годину. Подаци о програмским активностима су достављени.

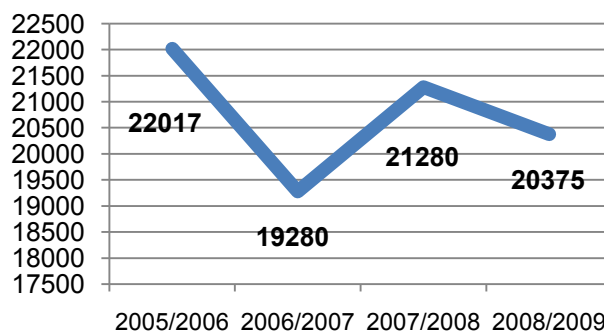
Приказ 29: Тенденција раста броја изведених представа (премијере и репризе) и премијера у последње три сезоне

Приказ 30: Број гостовања и гостујућих представа током четири сезоне

Приказ 31: Број гледалаца у периоду од 2005. до 2009. године

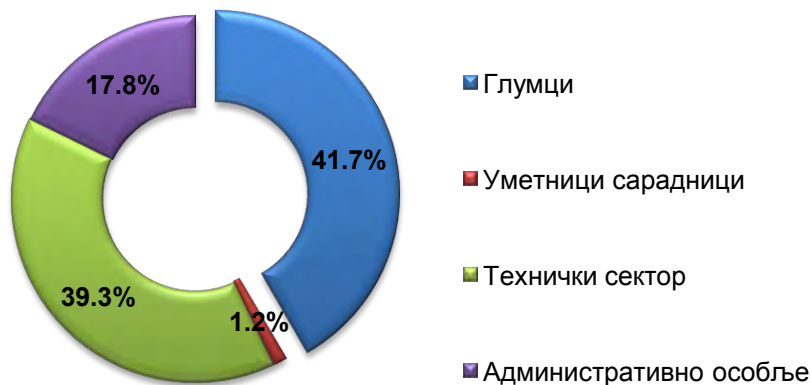

Поред представа, Позориште организује и трибине, промоције књига, изложбе, концерте, јавна читања драмских текстова, вечери посвећене позоришним уметницима.

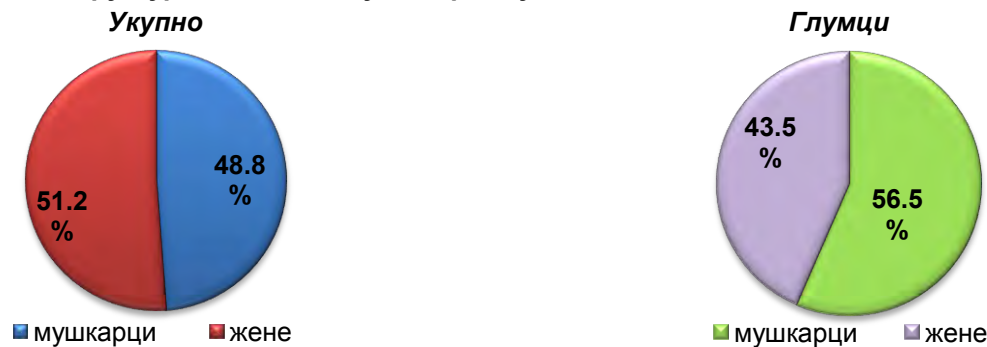
• Кадрови

Укупно је у Позоришту у Зрењанину 84 стално запослених. Међу запосленима је више мушкараца, а када је у питању образовна структура, јасно доминира средња стручна спрема. Просек година свих запослених је 48, а само глумаца 46. Структура запослених према занимању показује да је у Народном позоришту *Тоша Јовановић* 35 глумаца, један уметнички сарадник, 33 запослених у техничком сектору, док 15 запослених чини административно и помоћно особље.

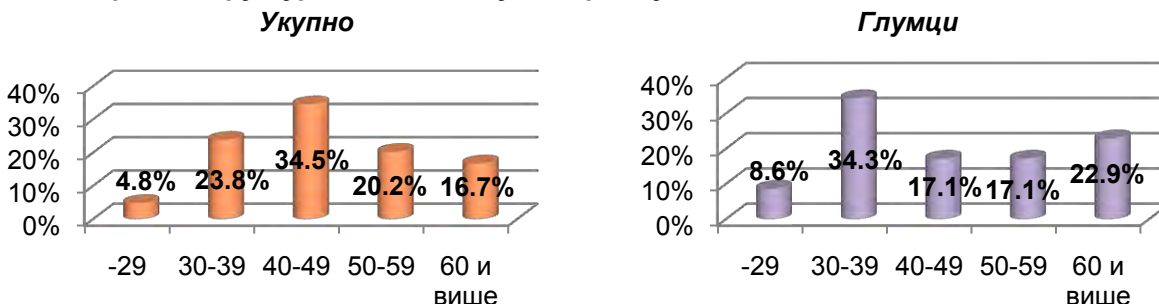
Приказ 31: Структура запослених према занимању у Позоришту

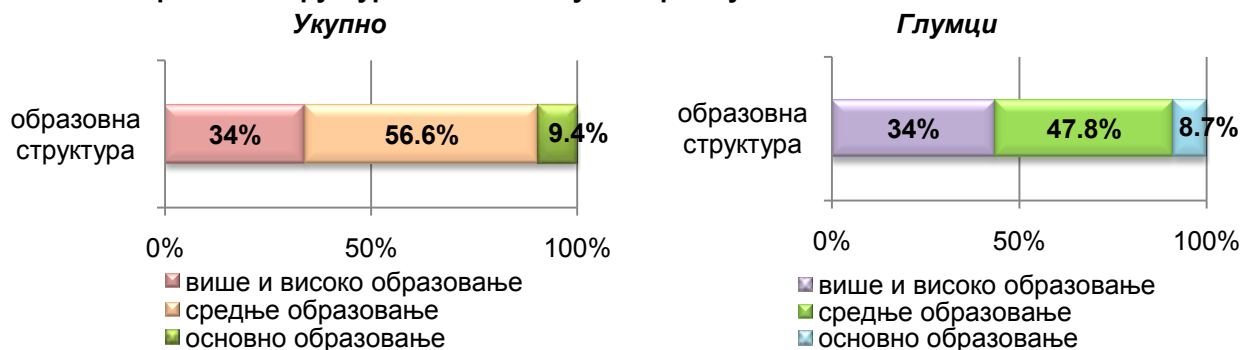
Приказ 32: Полна структура запослених у Позоришту

Приказ 33: Старосна структура запослених у Позоришту

Приказ 34: Образовна структура запослених у Позоришту

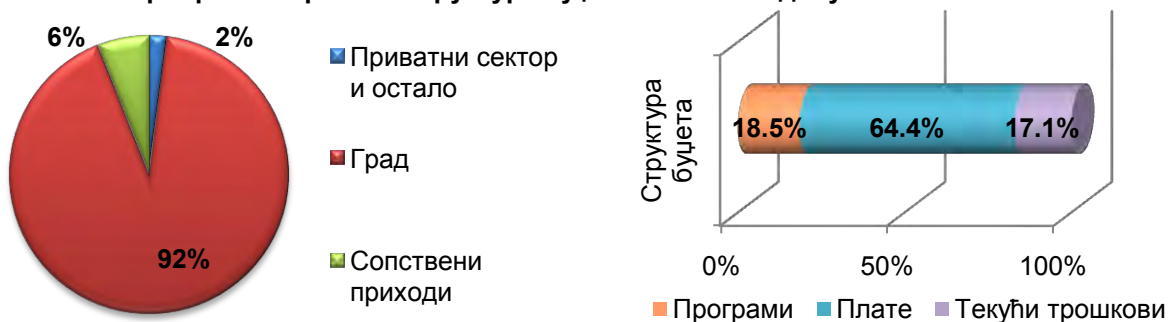

Позориште у Зрењанину има четири хонорана сарадника, волонтере нема, а војника на цивилном одслужењу војног рока има 12.

• Буџет

Укупан буџет Позоришта у Зрењанину за 2008. годину износио је 1.123.370,58 евра (91.478.088,00 динара). За програме је издвојено 207.641,11 евра (16.908.589,00 динара).

Приказ 35: Извори финансирања и структура буџета за 2008. годину

Као приоритетна улагања наводе даљу адаптацију простора која се изводила током 2008. и 2009. године.

Табела 8: Приказ последњих инвестиционих улагања

Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Адаптација глумачких гардероба и радионица	Министарство економије и регионалног развоја (јавни рад)	2008.	46.949,01	3.823.142,27
Адаптација глумачких гардероба и радионица	Град	2008.	65.336,70	5.320.485,27
Адаптација глумачких гардероба и радионица	Град	2009.	36.425,49	3.421.471,43

- **Техничка опремљеност**

Позориште има укупно 11 компјутера који нису умрежени, а имају приступ интернету.

- **Проблеми**

У Позоришту као проблеме наводе адаптацију зграде, замену застареле светлосне опреме, недостатак средстава за програме и тешко проналажење и приступ фондовима Европске уније и партнерствима.

Аматерско позориште „Мадач“⁶

Позориште је основано 1952. године као професионално мађарско позориште. Прва представа одиграна је 15. октобра 1952. године. У сезони 1953/54 позориште губи статус професионалног и постаје аматерско, гашењем мађарског професионалног позоришта у Сомбору.

У оквиру позоришта постоји: драмска, оперетска, омладинска и књижевна сцена. Своје представе изводи на мађарском језику.

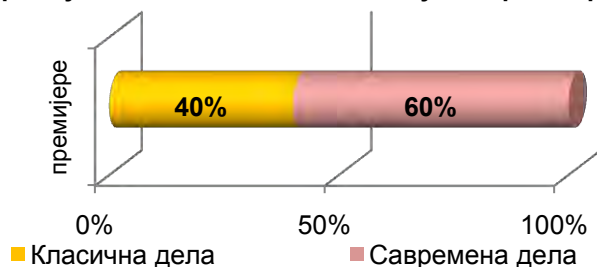
- **Просторни капацитети**

Позориште располаже простором површине 2.750 м². Позориште има две сцене: Велику сцену, капацитета 304 места, и Малу сцену капацитета 64 места.

- **Програми и публика**

Укупан број премијера од оснивања Позоришта је 150, док је број изведених представа 1.635. У сезонама 2005/6-2007/8. изведено је седам премијера, и укупно 90 представа, у свакој сезони по 30 представа.

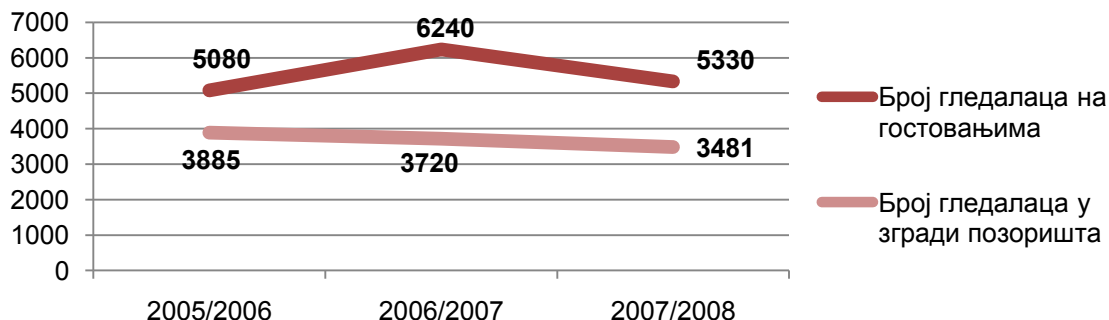
Приказ 36: Број премијера у периоду од 2006. до 2009. године и удео према врсти дела које се обрађује

⁶ Позориште Заводу није доставило податке за 2009. годину, као ни податке о броју гостовања и гостујућих представа.

Када је реч о публици, у истом периоду представе зрењанинског позоришта *Мадач* видело је укупно 23.788 гледалаца укључујући представе изведене код куће и на гостовањима. На гостовањима је било 12.702, а у Зрењанину 11.086 гледалаца.

Приказ 37: Тенденција кретања броја гледалаца на гостовањима у сезонама од 2005. до 2008. године

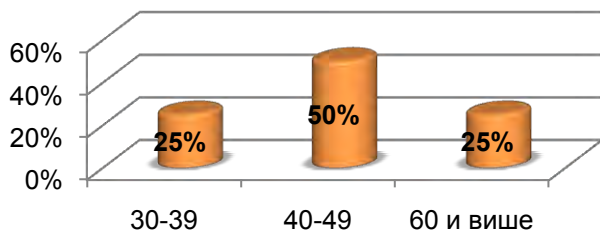
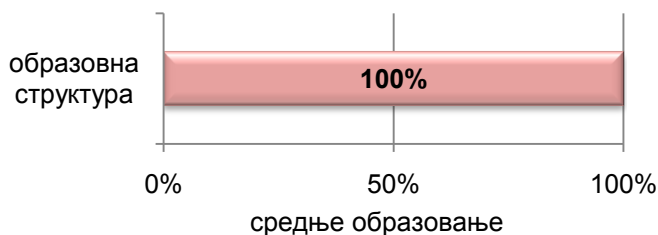
Позориште гостује по читавој Војводини, а затим и у иностранству: Мађарска, Хрватска и Словенија. Позориште је добитник више значајних признања: Златна плакета освојена на савезном фестивалу у Хвару (1963), Награда ослобођења града Зрењанина (1963), Искра културе (1974), Награда СИЗ културе Зрењанина (1976), Орден заслуга за народ са сребрном звездом (1983).

Позориште наплаћује карте, а попуст имају ученици.

• Кадрови

Укупно у позоришту *Мадач* у Зрењанину је четворо стално запослених. Полна структура је уједначена, као што је случај и са образовном структуром. Сви запослени имају средњу стручну спрему и сви су административно особље. Просек година запослених је 44,7.

Приказ 38: Полна, образовна и старосна структура запослених

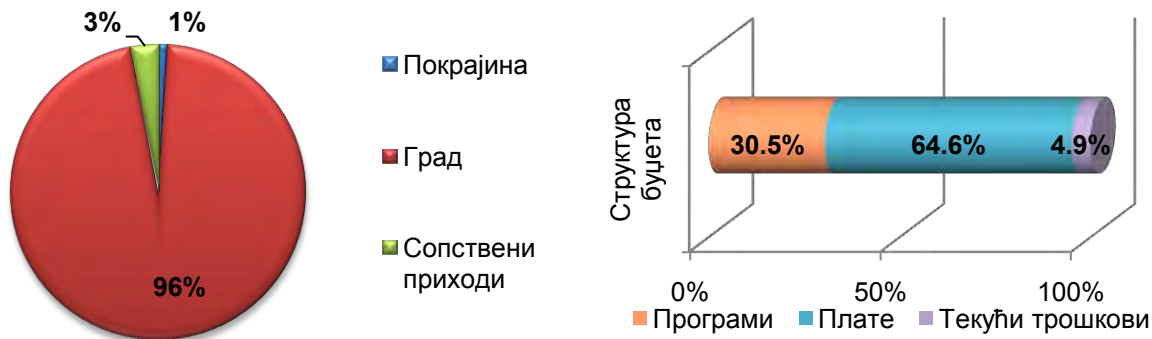
У погледу старосне структуре, половина запослених је старости између 40 и 49 година.

Позориште *Мадач* нема волонтере и војнике на одслужењу војног рока.

• Буџет

Укупан буџет Позоришта *Мадач* за 2008. годину износио је 3.457.994 динара. За програмски део издвојено је 12.945,31 евро (1.054.160,00 динара).

Приказ 39: Извори финансирања и структура буџета у 2008. години

- **Техничка опремљеност**

Позоришта *Мадач* има три компјутера и приступ интернету.

- **Проблеми**

У позоришту као проблеме наводе недостатак финансијских средстава за редовну делатност.

Културни центар Зрењанина⁷

Културни центар Зрењанина основан је 1978. године под називом Дом младости. Током прве деценије постојања доминирали су програми намењени омладинској популацији, пре свега концерти забавне, поп и рок музике и филмски програм. Након тога Дом замире као место културе и поново оживљава на двадесетогодишњицу Установе, бива преименован у Културни центар и поново се окреће младима.

Данас се у Културном центру подједнако организују позоришни, филмски, дечји, изложбени, музички и трибинско-едукативни програми.

- **Просторни капацитети**

Објекат Културног центра Зрењанина има око 5.000 м² простора. Централни простор је велика сала, капацитета од 550 до 1000 људи у којој се одржавају најразличитији садржаји. Осим ње, постоји још пет мањих, вишефункционалних сала, канцеларије, угоститељски простори и дворишни амфитеатар.

- **Програми и публика**

Зрењанински културни центар има једну од најбогатијих трибинских сцена. Наиме, трибине које обрађују друштвено-политичке теме се одржавају једном недељно. Исто тако, Установа има и редовне филмске пројекције, два до три пута недељно. Позоришна сцена је углавном усмерена на дуодраме које се одржавају једном до два пута месечно. Културни центар Зрењанина труди се да редовно, бар једном месечно, одржава разноврсне музичке садржаје: кабаре, фолклорне манифестације, концерте класичне музике. Рок и концерти забавне музике одржавају се викендом. Љубитеље фотографије Установа настоји да задовољи са две изложбе месечно, док се изложбе слика одржавају једном у месецу. У центру се организују и изложбе цртежа.

Традиционална манифестација коју Установа организује је *Зрок*, фестивал рок музике, који се већ осам година одржава у јулу и августу месецу. Већ четири до пет година у Установи се одржава и *Рефракт*, Регионални фестивал алтернативне културе, као и фестивал *Слободна зона*.

⁷ Установа Заводу није доставила ни један од послатих упизтника, ни општи нити додатак за 2009. годину. Сви подаци који су изнети у извештају, наведени су на основу разговора са програмским директором Центра, јер директорка није пристала на формални разговор. Општи подаци о згради Центра за културу преузети су са интернет презентације истог.

У оквиру Центра постоје и разне радионице и секције: драмски студио, еколошке радионице, стрип радионице, радионице на којима млади израђују графите, школа сликарства за децу и слично.

Установа се труди да оно што не може да прикаже Зрењанинцима ипак омогући тако што организује групне одласке у Београд и Нови Сад. То су углавном оперски и позоришни садржаји, као и концерти класичне музике.

- **Кадрови**

У културном центру Зрењанина ради 36 особа.

- **Буџет**

Културни центар се финансира из буџета општине Зрењанин, али и остварује сопствене приходе.

Управни одбори установа културе

Подаци о структури управних одбора у зрењанинским установама културе достављени су од стране шест од осам установа културе: Историјског архива, Завода за заштиту споменика културе, Културног центра, Народног позоришта *Тоша Јовановић* и Аматерског позоришта *Мадач*. Подаци нису достављени од стране Градске народне библиотеке *Жарко Зрењанин* и Народног музеја.

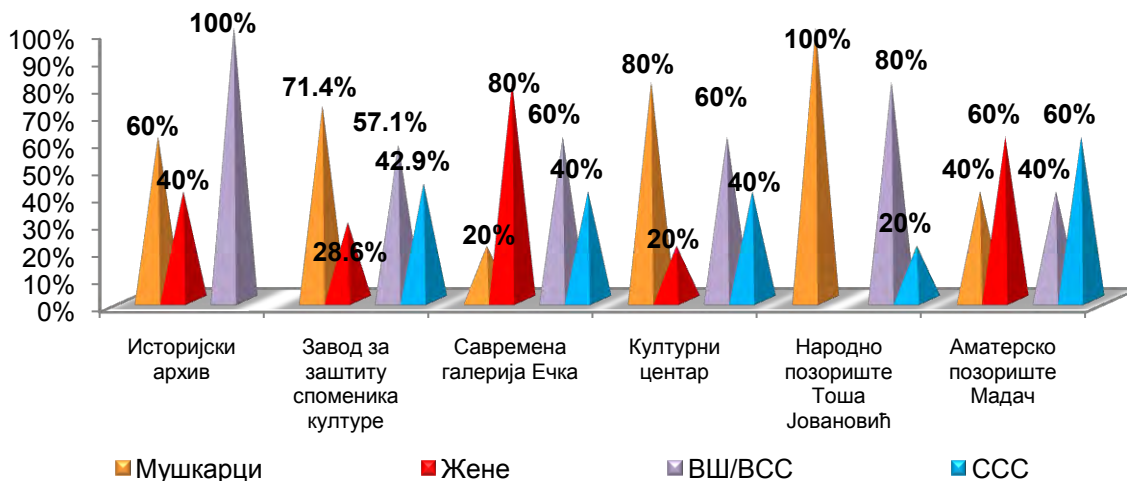
На основу прикупљених података можемо закључити да су професије чланова у већини случајева прилагођене основној делатности дате установе, иако има и занимања ван културних делатности.

Табела 9: Број чланова и структура управних одбора према занимању по установи

Установа	Укупан број чланова	Број чланова постављен од стране града	Број чланова из редова запослених	Занимање чланова управних одбора по установама
Историјски архив	5	3	2	1. професор историје 2. професор историје 3. професор руског језика 4. професор мађарског језика 5. професор мађарског језика
Завод за заштиту споменика културе	7	5	2	1. комерцијалиста 2. професор математике 3. професор ликовне уметности 4. трговац 5. архитекта 6. етнолог 7. нема података
Савремена галерија <i>Ечка</i>	5	3	2	1. менаџер 2. васпитач 3. курир 4. дактилограф 5. књиговођа
Културни центар	5	3	2	1. секретар месне заједнице 2. незапослен 3. незапослен 4. портир 5. организатор филмског програма
Народно позориште <i>Тоша Јовановић</i>	5	3	2	1. машински инжењер 2. професор филозофије 3. лекар 4. техничар 5. глумац
Аматерско позориште <i>Мадач</i>	5	2	3	1. васпитач 2. геодетски техничар 3. инжењер технике 4. глумац 5. преводац

У одборима установа предњаче више и високообразована лица са уделом од 65,6%. У оквиру полне структуре предњаче мушкарци чији удео такође износи 65,6%.

Приказ 40: Полна и образовна структура чланова управних одбора

У Зрењанину једино у Аматерском позоришту *Мадач* чланство у управном одбору није плаћена функција. У Историјском архиву 2008. године донета је одлука да се чланство плаћа тромесечно на основу просечне плате тако да је у време када је истраживачки тим Завода прикупљао податке, у октобру, износио око 50.000,00 динара. У Заводу за заштиту споменика културе одлука о плаћању донета је 2006. године и такође зависи од просечне плате у Зрењанину, али и од тога да ли се ради о председнику одбора, именованима од стране града или запосленима у Установи. Такође од 2006. године одлука о плаћању чланства у управном одбору постоји и у Галерији и износи половину од просечне зараде у граду за чланове које поставља градска управа, односно 25% за чланове запослене у Установи. У Културном центру чланство у управном одбору плаћа се од 1990. године тромесечно и такође зависи од просечне плате у Зрењанину. У време када су подаци прикупљани, октобра 2009. године, накнада за председника управног одбора у Културном центру била је 56.324,00 динара, за чланове именоване од стране градске управе 46.939,00, а за запослене у Установи 23.470,00 динара. Према подацима који обухватају период јануар 2008 – октобар 2009. године, може се закључити да се чланови одбора у установама састају веома често – између пет и 15 пута.

Табела 10: Број састанака управних одбора установа у периоду од јануара 2008. до октобра 2009. године

Установа	Састанци управних одбора	
	2008	јануар – октобар 2009
Историјски архив	5	4
Завод за заштиту споменика културе	11	8
Савремена галерија Ечка	8	12
Културни центар	7	15
Народно позориште Тоша Јовановић	-	-
Аматерско позориште Мадач	3	6

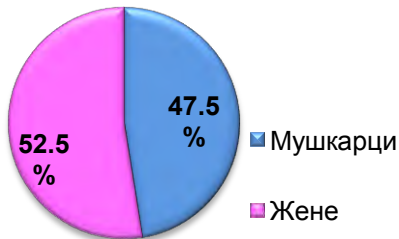
Ставови запослених у установама културе

Упитник за запослене у Зрењанину попунило је свега 5,2% запослених што доводи до нерепрезентативности узорка и немогућности закључивања и уопштавања резултата. Због тога анализа ставова запослених у култури у Зрењанину није рађена.

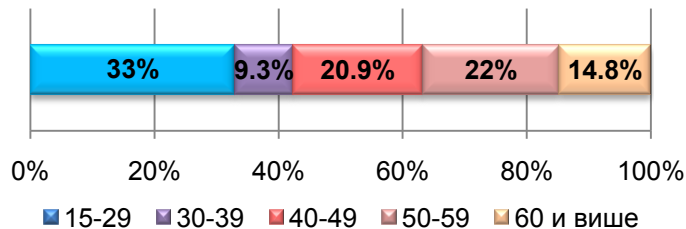
Ставови грађана Зрењанина о култури у њиховом граду

Квантитативни део истраживања базиран је на обради одговора из 367 упитника прикупљених од грађана Зрењанина у октобру и новембру 2009. године. Удео питања на која грађани нису дали одговор је 4,6%. Приликом анализе они неће бити узимани у обзир.

Приказ 41: Структура узорка
Полна структура

Старосна структура

Образовна структура

• Задовољство стањем у култури

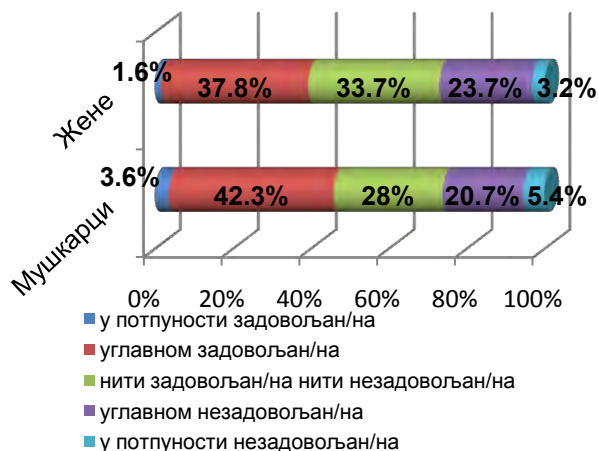
Највећи број грађана Зрењанина истиче да је „углавном задовољно“ стањем у култури. На основу одговора можемо закључити да су Зрењанинци задовољни културном понудом у граду јер су одговори који указују на задовољство бројнији од оних који указују на незадовољство (39,6% према 26,8% грађана).

Када је старосна структура у питању, најзадовољнији (збирно гледано одговоре „у потпуности задовољан“ и „углавном задовољан“) су најстарије групе грађана (50 и више година), док су најнезадовољнији (збирно гледано одговоре „углавном незадовољан“ и „у потпуности незадовољан“) у највећем проценту најмлађи испитаници до 30 година. Када је образовна структура у питању, највећи оних који су задовољни стањем у култури је међу испитаницима са средњим образовањем. Испитаници са основним образовањем показали су и највеће незадовољство и највећи степен индиферентности по овом питању, мада су разлике међу образовним групама мале.

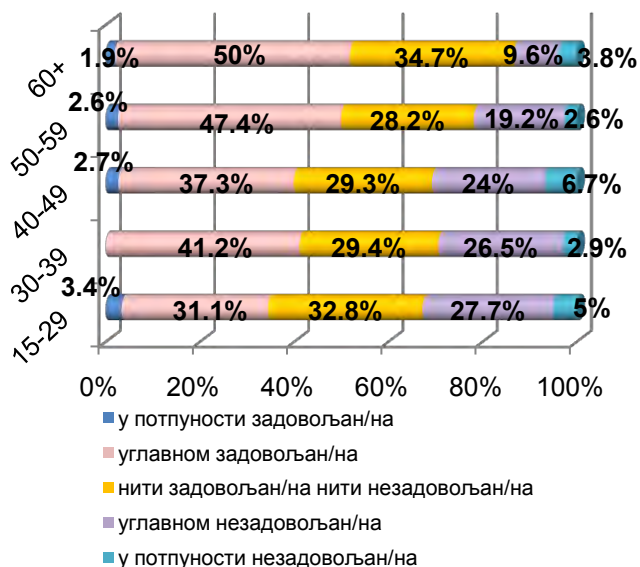
Приказ 42: Задовољство грађана стањем у култури града
Укупно

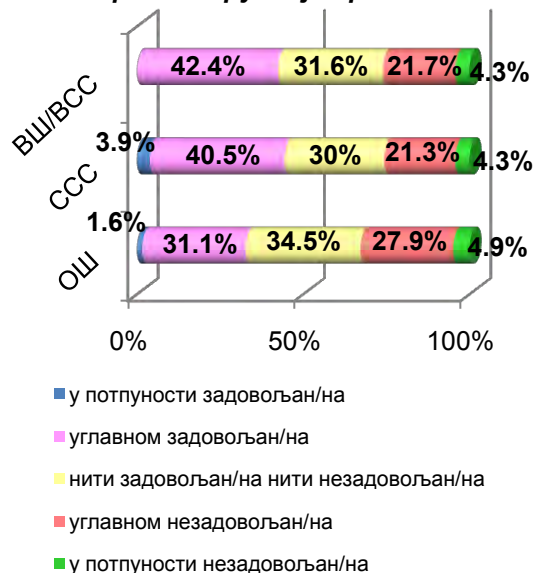
Према полу

Према старости

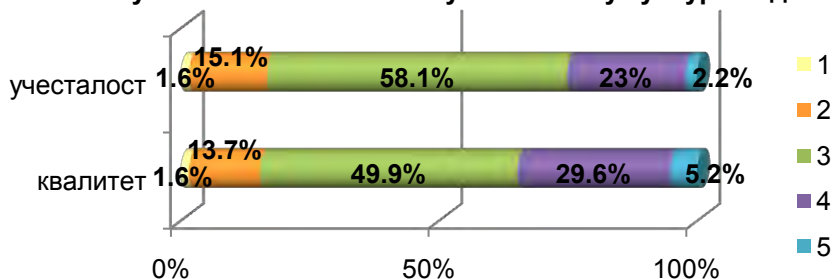

Према стручној спреми

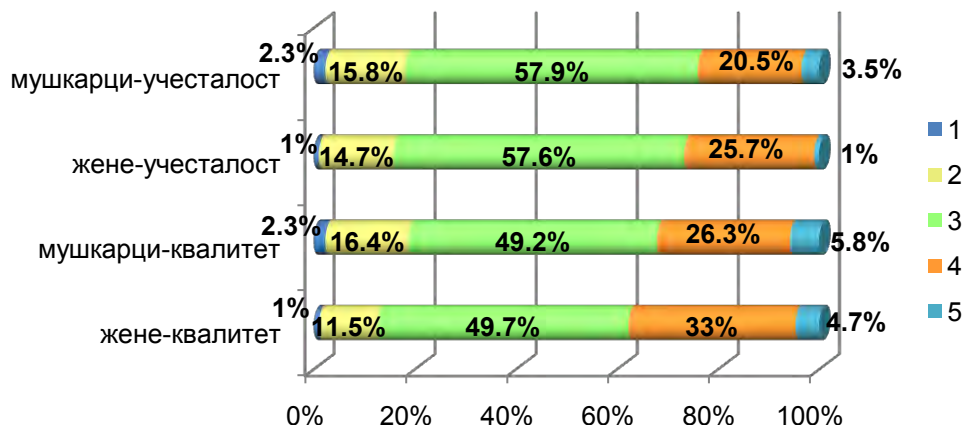

Када су квалитет и учесталост дешавања у питању, грађани се у највећем броју одлучују за „добру оцену“ (оцена 3 у систему од 1 до 5), што указује на неодлучан став да ли да се према култури одреде позитивно или негативно. Када се „дobre“ оцене занемаре, грађани се у већем проценту одлучују за високе оцене („врло добре“ и „одличне“) него за ниске оцене („довољне“ и „недовољне“) што иде у прилог тези да су Зрењанинци задовољни културним програмима у свом граду. Мушкарци строжије оцењују учесталост дешавања у граду, а жене у већем проценту него мушкарци сматрају да је квалитет културних догађаја врло добар и одличан.

Приказ 43: Оцене испитаника у вези са квалитетом и учесталошћу културних дешавања

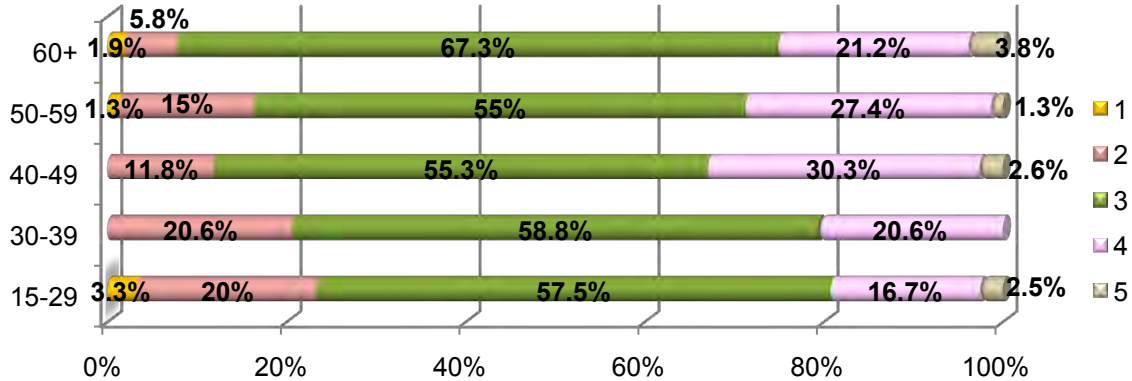

Приказ 44: Оцене испитаника квалитета и учесталости према полу

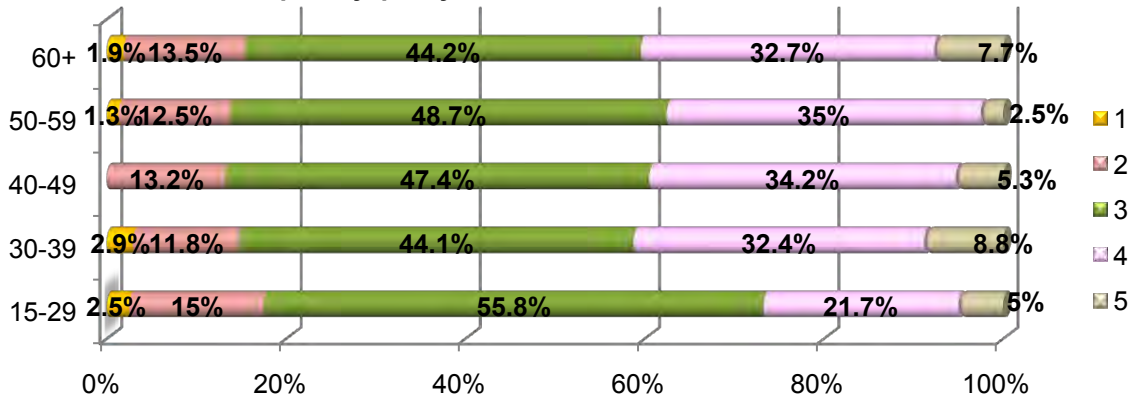

Када се узраст испитаника узме у обзир, највећи проценат ниских оцена (довољних и недовољних) о броју дешавања у граду дато је од стране најмлађих испитаника. И испитаници од 30 до 39 година такође ниско оцењују учесталост догађања (20,6% „довољних“ оцена) што може указати на то да се у граду уприличава већи број културних садржаја за старије грађане а недовољно за испитанике у млађој доби. И квалитет дешавања најнижим оценама оцењују испитаници до 29 година, што наводи на претпоставку да је реч о неприлагођености садржаја за најмлађу испитану популацију.

Приказ 45: Оцене учесталости према узрасту испитаника

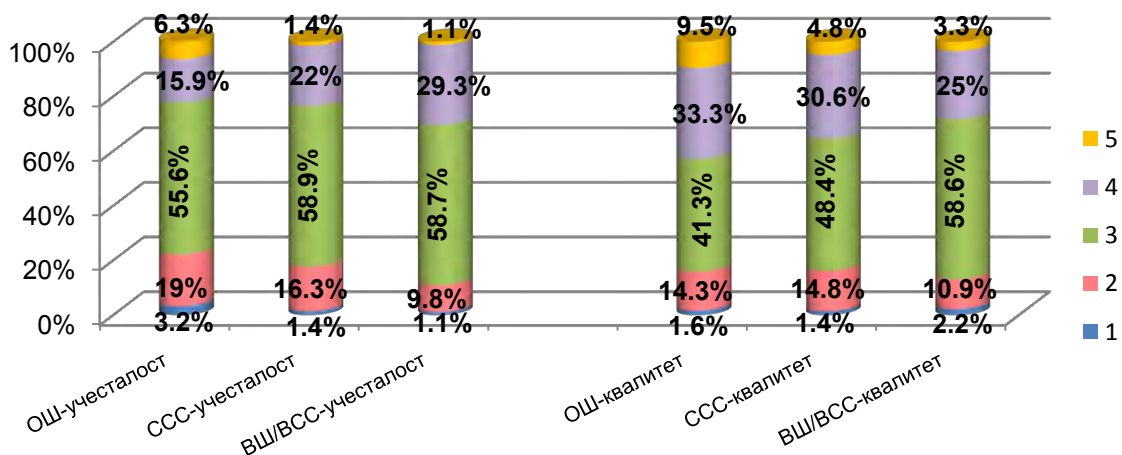

Приказ 46: Оцене квалитета према узрасту испитаника

Пресек степена образовања и оба испитивана параметра културних дешавања показује да ниске оцене (1 и 2) у највећем броју дају испитаници са основном школом, потом они са средњом. Посматрано у збиру високе оцене (4 и 5) за бројност дешавања у граду, највише дају факултетски образовани испитаници. Када је реч о квалитету високе оцене, као и ниске, у највећем броју дају основнообразовани грађани.

Приказ 47: Оцена учесталости и квалитета према степену образованости испитаника

• Развијеност појединих области културе у Зрењанину

Према мишљењу испитаника најразвијенија област културе је убедљиво аматеризам са 50,4% „врло добрих“ и „одличних“ оцена. Једина област поред аматеризма која показује доминацију високих оцена је „заступљеност културних садржаја према етничким групама“ што је у мултиетничкој средини какав је град Зрењанин изузетно важно. Највећи број области оцењен је „добром“ односно осредњом оценом. Једине две области у којима преовлађују ниске оцене су „истраживање потреба публике“ и „сарадња установа на локалном нивоу“ што може указивати на проблем неусклађености садржаја и потреба публике, као и преклапања дешавања у културној понуди.

У табелама које следе приказане су фреквенције одговора, с тим да смо како би имали јаснији увид у расподелу позитивних, неутралних и негативних ставова по датим питањима, поредили два супротна пола у мерењу интензитета.

 - збирни приказ оцена четири и пет када је позитивни став већински

 - неутралан одговор, оцена три, у случајевима када исти доминира

 - збирни приказ оцена један и два када је негативан став већински

Значајан је и број „не знам“ одговора као начин сагледавања упућености грађана у поједине сегменте културе.

Табела 11: Рангирање области културе према ниским („недовољним“ и „довољним“) оценама испитаника (у процентима)

Ранг	Област културе	Оцене 1 и 2	Оцена 3	Оцене 4 и 5	Не знам	Ранг	Област културе	Оцене 1 и 2	Оцена 3	Оцене 4 и 5	Не знам
1	истраживање потреба публике	50.7	24	10.6	14.7	6	заступљеност међународне сарадње	27.5	33.5	21	18
2	развијеност савременог стваралаштва	34.6	36.8	14.7	13.9	7	неговање традиције и заштита културне баштине	26.2	35.4	25.1	13.3
3	развијеност културног туризма	34.1	34.9	22.9	8.1	9	заступљеност културних садржаја према етничким групама	20.7	32.2	32.4	14.7
4	сарадња установа на локалном нивоу	30	29.2	15.5	25.3		занимљивост културних садржаја	18.3	43.1	34.3	4.3
5	промоција садржаја од стране установа	28.9	37.6	23.4	10.1	8	развијеност културног аматеризма	15	31.1	50.4	3.5

Када се дистрибуција одговора сагледа кроз полну, старосну и образовну структуру, у свим категоријама област аматеризма налази се на првом месту по броју високих оцена, изузев код педесетогодишњака који на прво место стављају „заступљеност културних садржаја према етничким групама“, а на друго аматеризам. На другом месту код осталих група смењују се област „заступљеност културних садржаја према етничким групама“ (код оба пола, грађана између 30 и 49 година, средњеобразованих и испитаника више и високе стручне спреме) и област „занимљивост културних садржаја“ (код најмлађих и најстаријих испитаника, и грађана основног образовања).

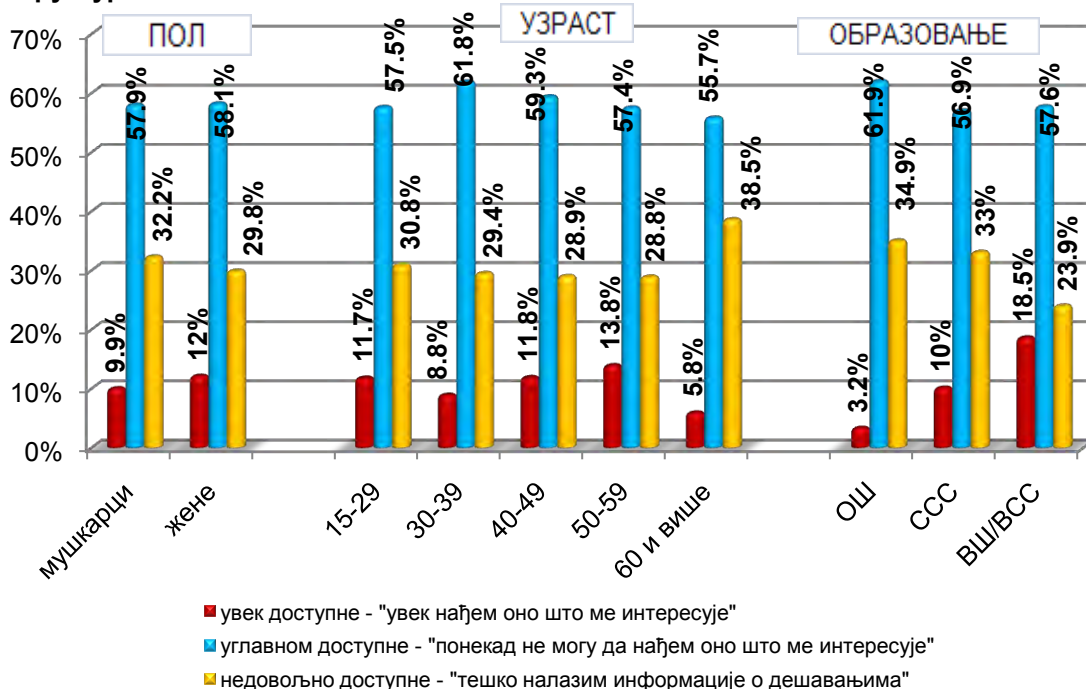
• Начин информисања о културним дешавањима у граду

Према одговорима испитаника, за 11% грађана Зрењанина информације о културним дешавањима су увек доступне, насупротив 31% оних који кажу да тешко долазе до информација о култури које су им потребне, док највећи проценат 58% представља „златну средину“ којој су информације „углавном доступне“ што значи да тек понекад не могу да дођу до информација које их занимају када су културни догађаји у питању.

Дистрибуција одговора према полној, старосној и образовној структури показује да су жене нешто информисаније од мушкараца, да најстарији испитаници, па потом и најмлађи, показују највећи проценат одговора о недовољној доступности информација, док они у педесетим годинама у највећем броју сматрају да су највише информисани о ономе шта се дешава у граду. Анкетиранци са основним

образовањем истичу да најтеже долазе до информација, а неинформисаност опада са порастом степена стручне спреме код испитаника.

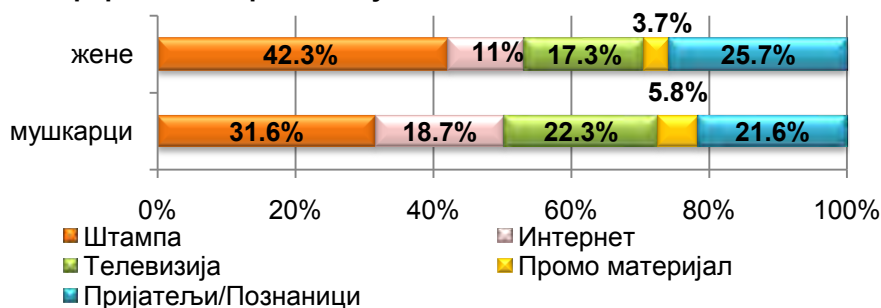
Приказ 48: Доступност информација о културним дешавањима према полној, старосној и образовној структури испитаника

Када је реч о изворима информација о културним дешавањима, већина грађана Зрењанина се најчешће информисе преко штампаних медија (37,3%), затим путем пријатеља и познаника (23,8%), па путем телевизије (19,7%), па интернета (14,5%), а најмање преко промотивног материјала (4,7%).

Жене се у већем проценту од мушкараца информису читајући новине и дружећи се са пријатељима, а мушкарци се у већем проценту него жене информису преко интернета, телевизије и промотивног материјала.

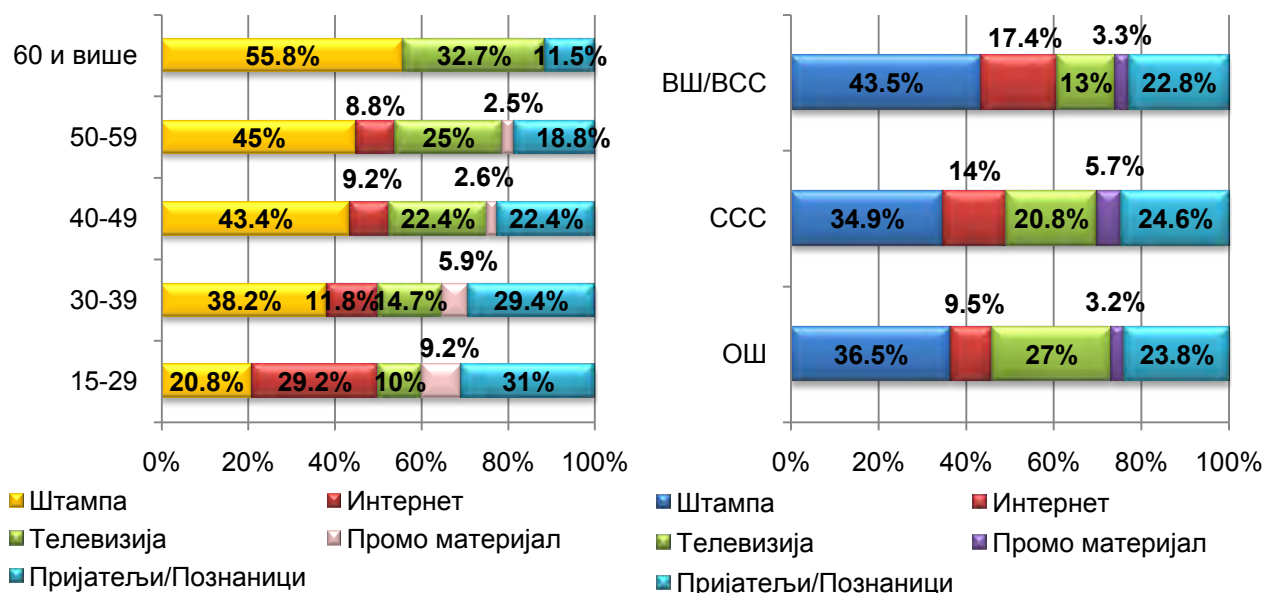
Приказ 49: Начини информисања према полу

Све старосне категорије се у највећем проценту информису путем штампе, изузев најмлађих који у ту сврху најчешће користе своје социјалне мреже. Интересантно је да удео информисаности путем новина и телевизије опада, а путем социјалних мрежа и интернета расте са опадањем броја година код испитаника. На другом месту у старосним групама од 30 до 39 и од 40 до 49 је информисање путем социјалних мрежа, с тим да у прибављању информација четрдесетогодишњаци подједнако користе и телевизију. На трећем месту код Зрењанинаца средње доби је интернет, а код оних у тридесетим годинама телевизија. Код старијих од 49 година на другом месту је телевизија, а на трећем пријатељи. Код најмлађих се на другом месту налази интернет, а на трећем штампани медији. Коришћење социјалних веза у сврху информисања о културним дешавањима опада са растом годинама.

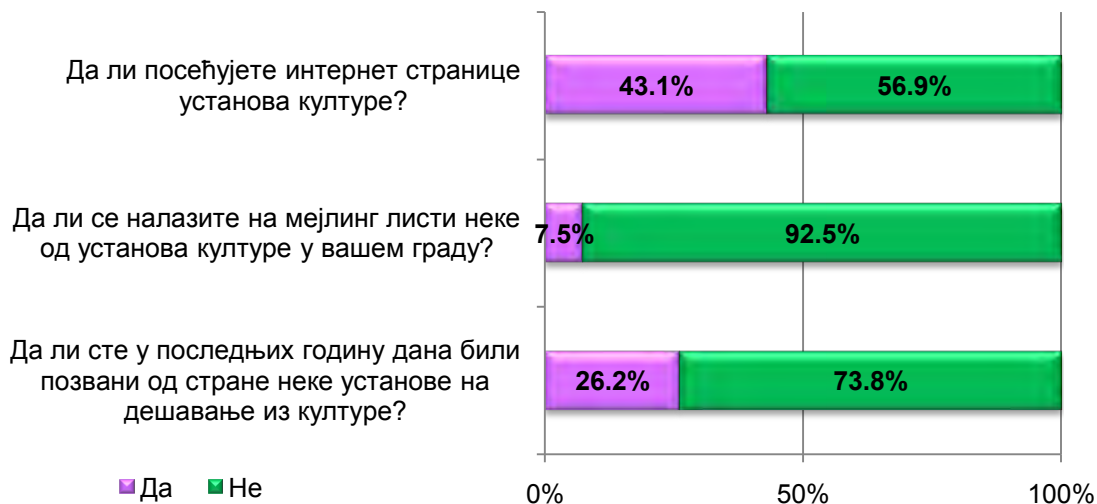
Основнообразовани становници града Зрењанина у већем проценту од осталих користе телевизију као средство информисања, док високообразовани користе интернет ради информисања чешће од осталих образовних категорија.

Приказ 50: Начини информисања према старосној и образовној структури испитаника

Интернет презентације градских установа културе редовно посећује 3,3% испитаника, повремено то чини 39,8% а никад 56,9%. Иако 43,1% испитаника посећује интернет стране установа културе у циљу обавештавања, тек се 7,5% налази на мејлинг листи неке од градских установа културе. Лични позив да посети неки културни догађај упућен од стране градских установа примило је 26,2% испитаника, и то најчешће од стране Културног центра, па Позоришта.

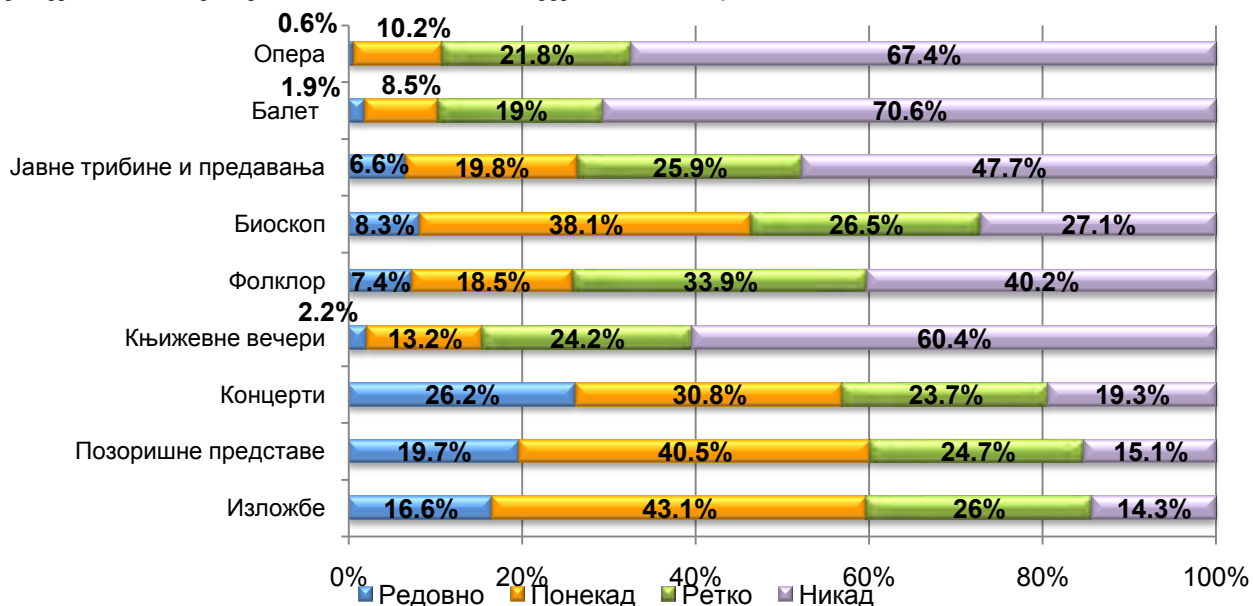
Приказ 51: Информисање ангажовањем грађана и/или установа културе

• **Учесталост посете различитих културних садржаја**

Од културних садржаја грађани Зрењанина најредовније посећују концерте. На другом месту су позоришне представе, а на трећем изложбе. Културно дешавање на којем никад није био највећи број испитаних, уколико након опере и балета који се ретко одржавају у Зрењанину па је посећеност очекивано ниска, јесу књижевне вечери са 60,4% одговора „никад нисам био/била“.

Приказ 52: Укупна учесталост посете различитих културних садржаја (у редовне посетиоце рачунају се они који „увек“ и „често“ посећују дешавања)

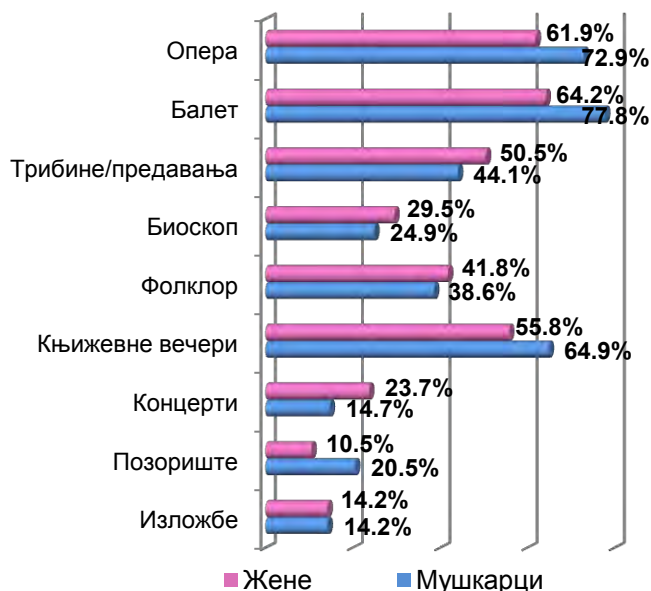

Редовних посетилаца⁸ културних дешавања у Зрењанину у просеку по свим врстама садржаја има 9,94%. Уколико из анализе изузмемо балет и оперу, редовне публике је 12,4%.

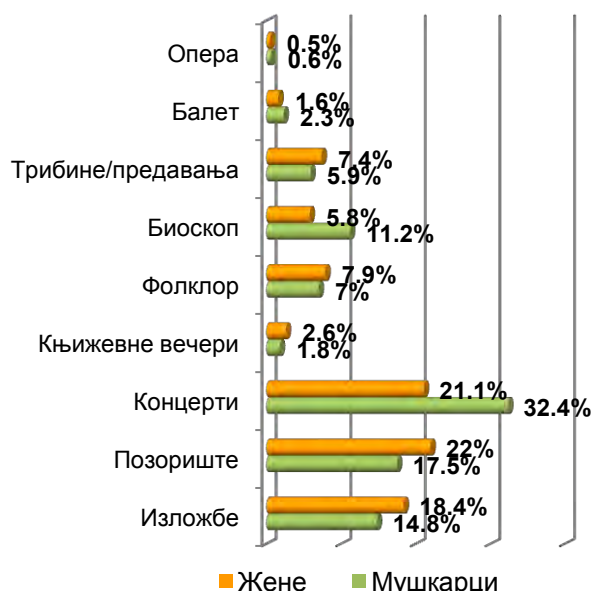
Жене су у већем броју редовни посетиоци готово свих дешавања. Не рачунајући балет и оперу где је редовна посећеност изузетно мала, мушкарци су као редовни посетиоци бројнији само на концертима и биоскопским садржајима.

Жене су бројнија публика на позоришним представама, књижевним вечерима, балетским и оперским садржајима, док мушкарци у већем броју одлазе на концерте, фолклорне манифестације, концерте и трибинске програме. Код изложби према броју посетилаца који су барем једном посетили тај садржај приметна је полна равнотежа.

Приказ 53: Дистрибуција одговора „никад“ (нисам био/ла на том дешавању) према полу

Приказ 54: Процент редовних посетилаца према полној структури

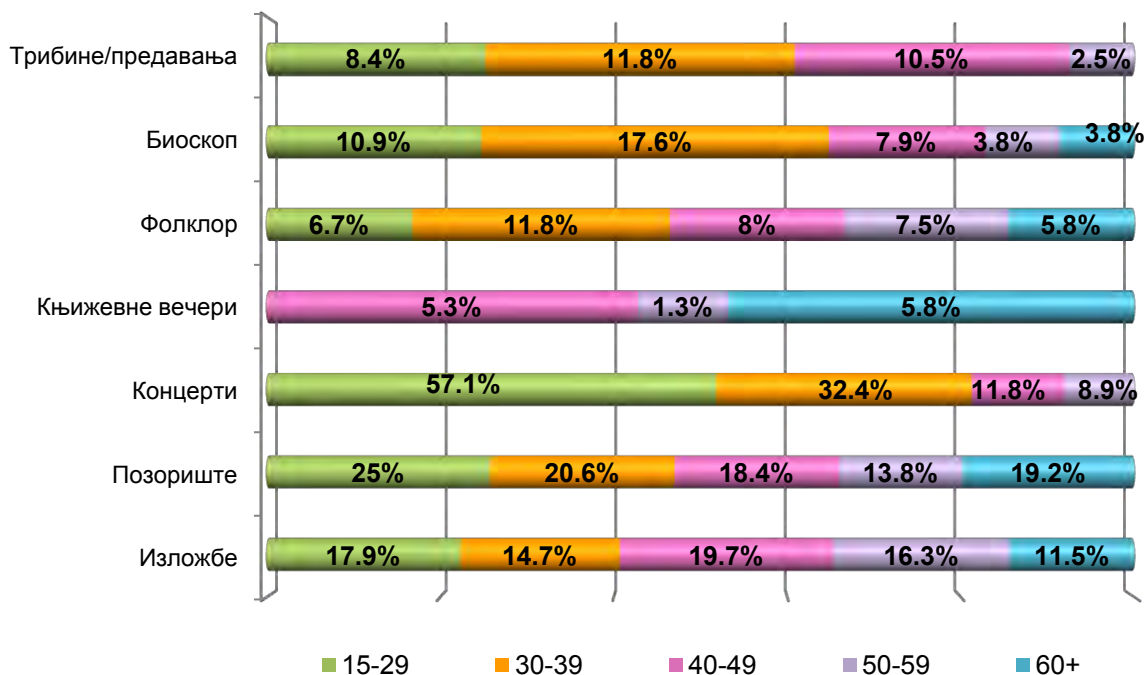

⁸ У анализи се прави разлика између редовних посетилаца (оних који на питања о посети дају одговоре „увек“ - кад год има неко дешавање одем на њега, и „често“ - кад год има нешто што ми се допада, одем) и највећег броја посетилаца као категорије у којој има највише оних који су били на одређеном дешавању, без обзира на учесталост.

Кроз визуру старосне структуре, испитаници од 15 до 39 година старости су најредовнија публика већине дешавања, док су они између 50 и 59 година најређи посетиоци културних програма.

Код најмађих испитаника, до 29 година старости, као и код испитаника у тридесетим годинама живота, на првом месту по редовности посете су концерти. На другом месту код најмлађих категорија (15-39 година) су позоришне представе, а затим на трећој позицији код најмлађих испитаника изложбе, а код испитаника у тридесетим годинама биоскоп. Публика у петој и шестој деценији најредовнија је на изложбама, па на позоришним представама, а затим на концертима. Испитаници од 60 и више година најредовније посећују позориште, па изложбе, а затим подједнако књижевне вечери и фолклорне манифестације.

Приказ 55: Редовна посета програма према старосној структури испитаника (тип манифестације са највећим бројем „увек“ и „често“ одговора)

Као што се види из броја „никад“ одговора у приказу који следи, изложбе су у највећем броју посећене од стране најмлађих грађана, а број посетилаца који су барем једном били на таквом садржају опада ка све старијим категоријама.

Позориште су у највећем броју посетили испитаници у четвртој деценији живота, а потом они у шестој, док најстарији бележе најмањи број одлазака на представе.

Концерти су очекивано најпосећенији од стране најмлађих категорија (15-39 година), па од оних у педесетим, а најмање од стране најстаријих испитаника.

На књижевне вечери у највећем броју одлазе најстарији, а најмање најмлађи испитаници.

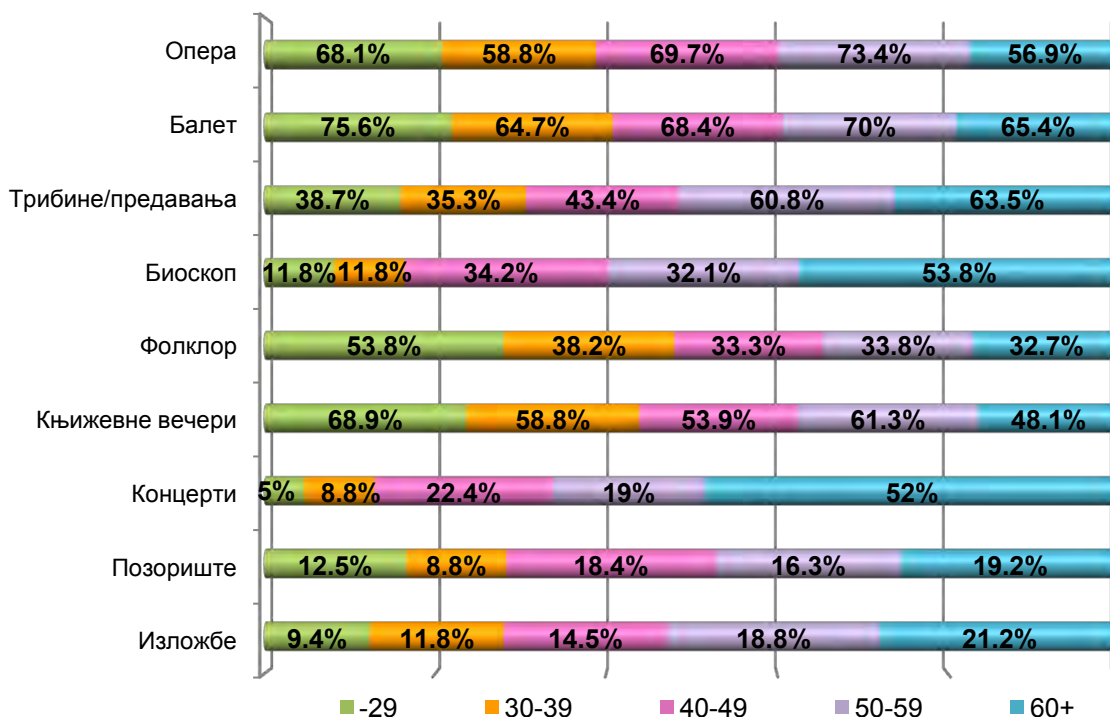
Посећеност фолклорних манифестација је у позитивној корелацији са бројем година те је у њима највише уживало најстаријих грађана Зрењанина, а у најмањем броју најмлађих испитаника.

Биоскоп је у највећој мери, а подједнако популаран међу тридесетогодишњацима и млађима, а најмање популарни међу најстаријом популацијом.

Трибине и предавања су најслабије посећени од стране грађана старијих од 49 година, а број „никад“ одговора најнижи је међу најмлађим категоријама (15-39 година).

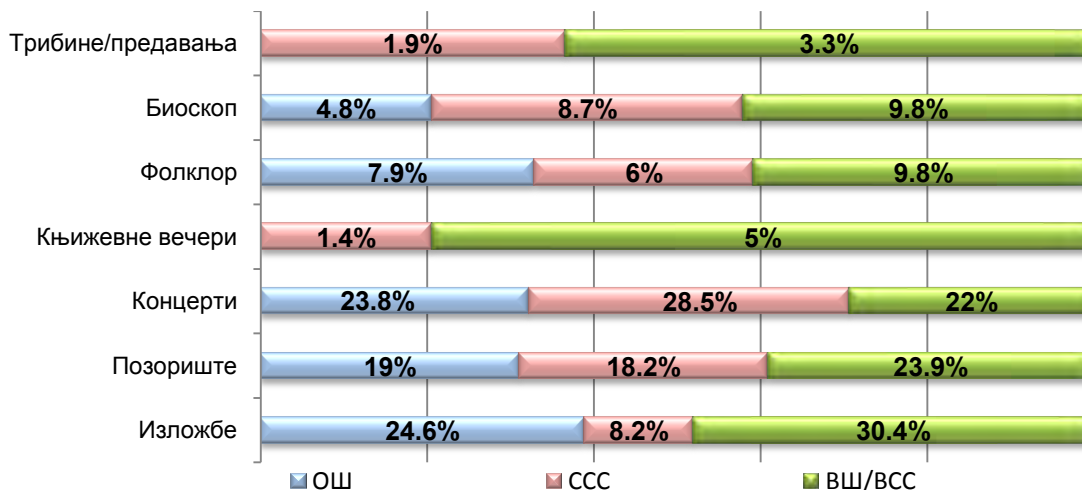
Балет и опера се веома ретко одржавају у Зрењанину, али је вероватно близина Новог Сада и Београда утицала да је посета тих садржаја иако очекивано најнижа међу Зрењанинцима, ипак виша у односу на велики број градова у Србији и креће се између нешто ниже од 25% (посета балетских програма од стране најмлађих) и нешто мање од 45% (посета опере од стране најстаријих грађана).

Приказ 56: Најмања посећеност програма према старосној структури испитаника (тип манифестације са највећим бројем „никад“ одговора)

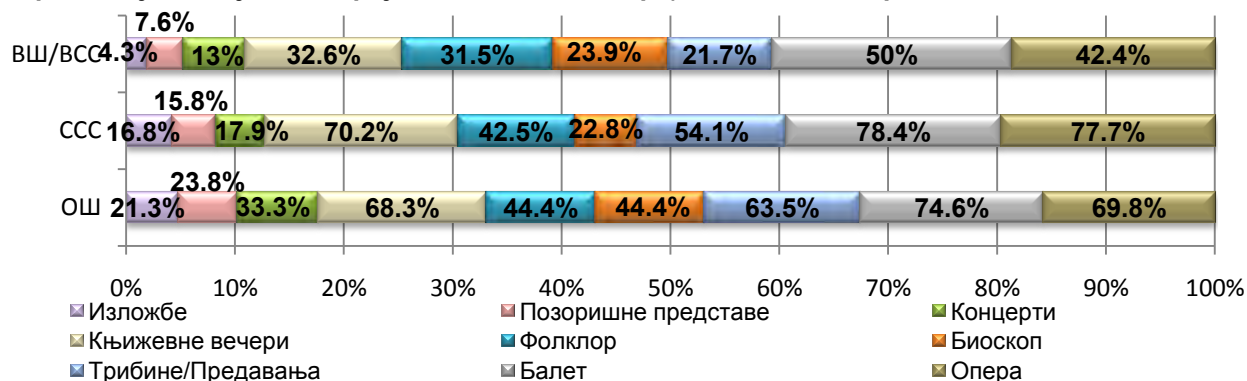
Када је реч о образовној структури посетилаца сви садржаји су најпосећенији од стране најобразованије популације, изузев када је реч о концертима где редовност посете расте са опадањем степена стручне спреме испитаника. Ситуација да број редовних посетилаца расте са стручном спремом приметна је код књижевних вечери, трибина и биоскопа. На изложбама и позоришним представама основнообразовани су у већем броју редовна публика него средњеобразовани.

Приказ 57: Редовна посета програма према образовној структури испитаника (тип манифестације са највећим бројем „увек“ и „често“ одговора)

Најнижу посећеност после балета и опере грађани у свим образовним категоријама бележе на књижевно-трибинским програмима. При том је најмањи број оних који никада нису били на том садржају у категорији основнообразованих, а ниво посећености расте са степеном образовања. Изложбе, позоришне представе и концерти бележе најредовнију посећеност, и то од стране оних са завршеном вишом школом или факултетом, а број оних који су барем једном посетили ове садржаје опада заједно са стручном спремом.

Приказ 58: Најмања посећеност програма према образовној структури испитаника (тип манифестације са највећим бројем „никад“ одговора) без посете опере и балета

Разлози (не)посећености културних програма

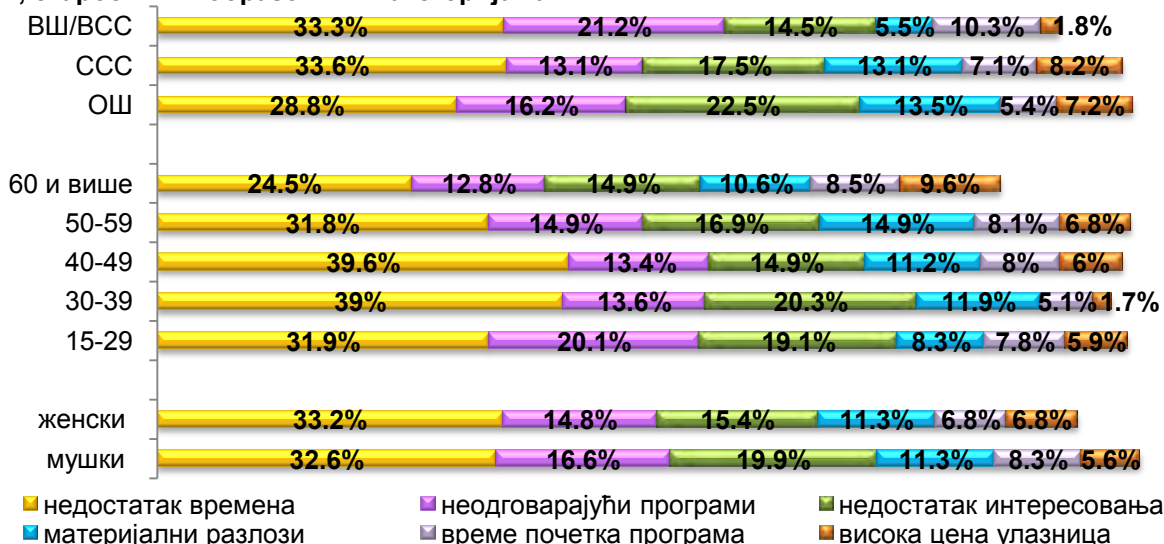
Скоро половина анкетираних (42,6%) сматра да су цене улазница за културне програме реалне. Да су цене улазница скупе сматра 22,8% испитаника, док 31% нема мишљење о томе. То значи да финансијски моменат често није разлог непосећивања културних програма, а то показују и одговори на питање о најчешћим разлозима неодласка на културне програме.

Као главни разлог за нередовно посећивање садржаја из културе грађани Зрењанина наводе „недостатак слободног времена“ који представља 32,8% одговора. На другом месту налази се одговор „недостатак интересовања“ са 17,5% одговора, затим „неодговарајући програми“ са 15,7% одговора. Када је реч о финансијским препрекама, низак животни стандард испитаника као разлог налази се на четвртном месту са 11,2% одговора, а цене улазница које нису у складу са програмима као разлог наводи се у 6,3% одговора и то га ставља на шесту позицију иза одговора „време почетка програма“ који има удео од 7,2% одговора.

Женама је у нешто већем проценту него мушкарцима пресудан разлог „недостатак слободног времена“, који је доминантан и код свих образованих и старосних категорија. На другом месту у свим категоријама смењују се одговори „недостатак интересовања“ (код мушкараца, испитаника свим старосним категоријама старијим од 29 година, и испитаника са завршеном само основном школом) и „неодговарајући програми“ (код жена, најмлађих испитаника, средњеобразованих и оних са вишим и високим образовањем).

Веома је висок број оних који наводе „недостатак интересовања“ као главни разлог непосећивања, што може бити показатељ неадекватних програма за публику или недовољне анимације грађана да дођу на програме. Без обзира о којем се одговору ради потребан је већи ангажман установа, било у промоцији програма, било у истраживањима потреба публике.

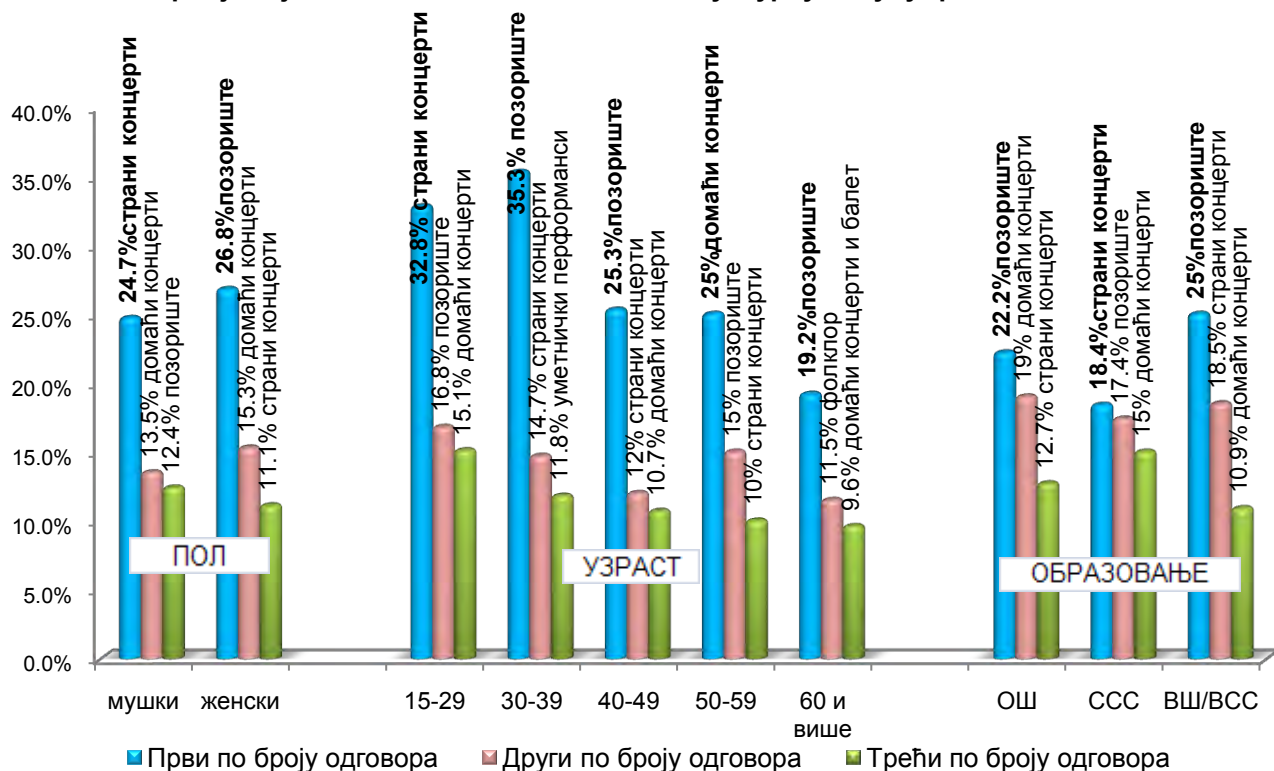
Приказ 59: Главни разлози због којих испитаници не посећују чешће културне догађаје према полним, старосним и образовним категоријама

Грађани Зрењанина би културну понуду најпре побољшали повећањем броја позоришних представа, а затим концерата, и то најпре страних па домаћих извођача. Културном понудом задовољно је 8,8% испитаника и у њој ништа не би мењали.

Испитаници мушког пола највише желе концерте страних извођача а жене позоришне представе. Најстарији испитаници, грађани од 30 до 49 и на прво место стављају позоришне садржаје, најмлађи испитаници (15-29 година) концерте стране музике, док педесетогодишњаци желе да у граду буде више концерата домаћих извођача. Када је образовна структура у питању, испитаници са завршеном основном школом и високообразовани сматрају да би културну понуду требало обогатити позоришним представама, док средњеобразовани највише желе стране концерте. Од концерата грађани највише желе поп и рок музику (43,7% одговора), затим фолк (10,2%) па концерте класичне музике (9,9%).

Приказ 60: Садржаји којима би испитаници обогатили културну понуду града⁹

• **Симболи града¹⁰**

Као највећи симбол града, грађани Зрењанина су истакли *Дане пива* манифестацију богатог културног садржаја која има дугу традицију (први пут одржана 1986. године), са уделом у одговорима испитаника од 17,6%.

Од установа културе, као симболи града препознати су Позориште *Тоша Јовановић* и Народни музеј. На списку од 10 симбола нашао се и мост, *Бечкеречка ћуприја*, који је саграђен почетком XX века, а уклоњен половином 70-их година. Међутим, одређени број Зрењанинаца га још увек сматра симболом свог града.

Табела 12: Првих 10 симбола града према одговорима испитаника

1	„Дани пива“	6	Мостови
2	Мост на сувом	7	Зграда Суда
3	Споменик Краљу Петру	8	Народни музеј
4	Позориште „Тоша Јовановић“	9	Позоришни клуб „Зелено звоно“
5	Градска кућа (зграда Градске управе)	10	Бечкеречка ћуприја

⁹ Под *страним концертима* подразумевају се концерти страних извођача, а под *домаћим* концерти домаћих извођача.

¹⁰ У обзир су узимани само симболи који представљају *културно-историјско* и *специфично* обележје града.

Фокус групе

У граду Зрењанину, учесници у фокус групама углавном су задовољни стањем у култури. Они наводе да постоји велики број бесплатних културних дешавања, да Позориште и Народни музеј добро функционишу, да је Луткарско позориште веома посећено, да има више понуде него конзумента, као и да у поређењу са другим градовима исте величине грађани Зрењанина имају разлога да буду задовољни. Истичу да је то једини град у околини који има биоскоп и шест књижара и сматрају да је што се културе тиче изнад просека за Војводину. С друге стране они констатују да пролећна и јесења сезона имају више културних садржаја од летње и зимске и сматрају да организатори културних дешавања треба више да се потруде око обавештавања грађана о томе шта им се нуди, да је, иако је квалитет културне понуде на натпросечном нивоу, могуће још унапредити рад установа културе, као и да је потребно више анимирати околна насељена места.

Што се обавештености о културним садржајима тиче, грађани констатују да могу да пронађу информације које их занимају. Медији у Зрењанину редовно најављују културне догађаје, на паноима у граду могу се пронаћи обавештења на исту тему, али им недостају билборди. Међутим, учесници констатују да мађарска популација није добро обавештена иако културни програми на мађарском језику постоје. У питању су углавном књижевне вечери, представе за одрасле и децу.

Учесници наводе да понуда програма класичне музике није на задовољавајућем нивоу јер у граду не постоји адекватна концертна сала, а градски оркестар постоји само формално. Такође, сматрају да би музичка школа требало више да учествује у култури града.

Када говоре о сарадњи између установа културе, грађани сматрају да није лоша, али да ју је потребно унапредити. Они констатују да установе сарађују на неколико заједничких пројеката и да међу њима постоји координација. Поред тога, закључују да би било корисно када би постојала интернет презентација која би објединила информације о свим установама.

Учесници фокус група хвале цивилни сектор у области културе и кажу да успева да надомести недостатке у култури града, као и да организује велики број дешавања.

С обзиром на то да констатују недовољну заинтересованост младих за културне садржаје сматрају да су школе те које треба да их анимирају, међутим оне су инертне. Учесници кажу да се повремено организују ђачке посете Музеју и Позоришту, а сматрају да би требало повремено организовати и посете институцијама културе у Београду. Уз то, потребно је да установе културе пронађу другачији приступ младима од досадашњег и да им се приближе користећи, на пример, социјалне интернет мреже, као и кроз могућност да се они сами изјасне о програмима које би волели да посете.

С друге стране за најмлађе грађане Зрењанина постоји школа цртања у Културном центру, док Позориште изводи дечје драмске и луткарске представе.

Као установе културе које добро послују издвајају Музеј, Позориште и биоскоп, а сматрају да треба улагати у ентеријер Културног центра.

Грађани предлажу више позоришних представа, више концерата класичне и рок музике, више подршке новим облицима културе младих кроз формирање градског конкурса за младе алтернативне уметнике и уступање празних просторија у Културном центру. Они верују да је то један од начина стварања публике.

На крају констатују да је култура увек у запећку, јер није профитабилна.

Цивилни сектор у области културе града Зајечара

У Зрењанину постоји шест удружења која се баве културом:

- ✓ Центар за креативно одрастање и мултикултуралну сарадњу Цеком
- ✓ Уметничка асоцијација Зрењанин
- ✓ Хор младих *Коча Коларов*
- ✓ Градски дувачки оркестар Зрењанина
- ✓ Удружење грађана *Филмофил* и
- ✓ Невладина организација *Нови оптимизам*.

Поред тога функционишу и три културно-уметничка друштва:

- ✓ Културно-уметничко друштво *Петефи Шандор*
- ✓ Културно-уметничко друштво *Весели Банађани* и
- ✓ Културно-уметничко друштво *Светозар Марковић*.

Приватна лица која се баве културом су:

- ✓ Банатско удружење књижевника
- ✓ Позоришни клуб *Зелено звоно* и
- ✓ Клуб *Клупче*.

Уз то у граду ствара и 14 ауторских музичких група.

Центар за креативно одрастање и мултикултуралну сарадњу „Цеком“

Центар за креативно одрастање и мултикултуралну сарадњу *Цеком*, основан 2001. године, нуди алтернативни приступ постојећим институционализованим програмима васпитања и образовања деце и младих. Основни циљ је формирање слободне и креативне личности, а основна делатност, организовање активног коришћења слободног времена кроз рад са децом и младима у стваралачким радионицама, као и њихово активно учествовање у различитим програмима, пре свега културно-уметничким.

- Просторни капацитети
Центар, без накнаде, користи просторије уступљене од стране Града.

- **Програми и пројекти**

Центар има десет радионица:

- ✓ ликовну,
- ✓ драмску,
- ✓ музичко-певачку,
- ✓ спортску,
- ✓ луткарску,
- ✓ еколошку,
- ✓ новинарску,
- ✓ радионицу за покрет,
- ✓ бајкаоницу и
- ✓ радионицу за бољу комуникацију и толеранцију.

Радионице се формирају у односу на узраст деце и младих, као и у односу на њихова интересовања.

У оквиру Драмске секције, која има највише чланова, једна представа одигра се више од 20 пута.

У сарадњи са Драмском групом Удружења *Млади Тузле* и драмске групе Организације глувих и наглувих Зрењанин, организован је пројекат под називом *Тражим своје место под Сунцем*. Представа је урађена у форми говора тела, кроз причу о животу младих људи на простору Балкана, који у државама у транзицији и незадовољавајућем стандарду живљења траже своје место под Сунцем.

Центар је организовао и друге пројекте, као што су еколошка радионица, *Априлски форум слободне креације*, који је трајао од 2005. до 2008. године и у сарадњи са готово свим установама у граду, манифестацију *Живот, култура креирања*.

- Чланство
Цеком има 57 чланова, од којих су око 20 деца предшколског и школског узраста.

- **Проблеми**

Као највећи проблем представници Центра наводе нејасноће при додели средстава на конкурсима на којима учествују и зато изражавају потребу за оснивањем стручне комисије, сачињене од представника невладиног сектора и различитих установа у граду. Из *Цекома* сматрају да је потребно основати и Савет за културу, састављен од представника свих институција културе у Граду, како би се направио План развоја културе.

Уметничка асоцијација Зрењанин

Уметничка Асоцијација Зрењанин, основана 2005. године, је удружење уметника и ликовних стваралаца усмерених на развијање савремене уметности. Циљ удружења је остваривање заједничких и

индивидуалних идеја, циљева и планова уметника како би заједничким деловањем допринели афирмацији грађанске културе, уметности, стваралаштва и комуникације.

- **Просторни капацитети**

Удружење нема сопствене просторије.

- **Програми и пројекти**

Удружење организује различите изложбе, међу којима је и изложба под називом *Последња тематска изложба*, организована 2005. године, на којој су учествовали сви Зрењанински уметници. Године 2006. организовало је изложбу на којој је учествовало око 300 уметника из Зрењанина и других градова у земљи.

Уметничка асоцијација на програмима сарађује са Музејем и Културним центром Зрењанина са којим два пута годишње организује графитирање јавних површина.

- **Чланство**

Удружење не води евиденцију о члановима.

- **Буџет**

Уметничка асоцијација нема сталних извора прихода, већ се финансира од сопствених средстава.

- **Проблеми**

Као највећи проблем представници Удружења наводе недостатак простора, односно ателеа у коме би уметници могли да раде. У Асоцијацији сматрају да у граду постоје многи празни објекти који би могли бити уступљени уметницима за рад и излагање, а као потенцијалан наводе *Пинову вилу*, зграду која нема решено имовинско питање. Њихова идеја је да се у њој направи мултимедијални центар за младе уметнике. Други проблем који наводе је непостојање критеријума при одабиру радова који ће се излагати у Граду.

Хор младих „Коча Коларов“

Хор младих *Коча Коларов* основан је 1966. године, као школски хор Зрењанинске гимназије, а 1974. године постаје Удружење грађана.

- **Просторни капацитети**

Удружење има своје просторије, уступљене на коришћење од стране Града.

- **Програми и пројекти**

Хор *Коча Коларов* наступао је на бројним такмичењима у земљи и иностранству.

Учествовао је на свим значајним фестивалима у европским земљама: Русији, Грчкој, Немачкој, Италији, Белгији...

Хор је наступао и на домаћим фестивалима и то на *Хорским свечаностима* у Нишу, *Мокрањчевим данима*, *Мермер и звуци* и бројним другим фестивалима.

Носилац је *Вукове награде*, златне статуе *Коста Абрашевић*, *Октобарске награде* града Зрењанина, *Златне плакете* ССОЈ (Савеза социјалистичке омладине Југославије) и бројних других.

Од 2001. године Хор је члан *Светске хорске федерације*.

На основу успеха које је Хор постигао Зрењанин је добио и Међународни фестивал хорова *Кантемус*.

- **Чланство**

Током 30 година постојања кроз Хор је прошло око 4.500 младих људи. Тренутно има око 100 чланова подељених у две поставе.

- **Кадрови**

Удружење нема запослене, сви раде на волонтерској бази.

- **Буџет**

Хор се највећим делом финансира преко Светске хорске федерације.

- **Проблеми**

Као највећи проблем представници Хора наводе непостојање подршке од стране Републике, понајвише материјалне када је у путању хорско представљање наше земље у иностранству, али и на фестивалима у земљи. Уз то, сматрају да је проблем и непостојање јасних критеријума на конкурсима на којима учествују.

Градски дувачки оркестар Зрењанина

Градски дувачки оркестар Зрењанина основан је 1973. године. Радио је са прекидима током 90-их година двадесетог века, а поново почиње са радом 1998. године.

- **Програми и пројекти**

Оркестар изводи дела класичне, савремене, као и српске традиционалне музике.

У просеку, током годину дана наступа два пута у иностранству (најчешће у Мађарској) и неколико пута на манифестацијама у земљи, а редовно учествује на *Панчевачком фестивалу*. Организатор је *Међународног фестивала музике и игре*.

У Зрењанину најчешће наступа у градској башти, а сарадња са Културним центром огледа се у уступању превозног средства за наступе Оркестра у иностранству.

За своје наступе, Оркестар не наплаћује улазнице.

Члан Светске Асоцијације дувачких оркестра.

- **Чланство**

Оркестар броји између 30 и 40 чланова, професионалних музичара.

- **Кадрови**

У Градском дувачком оркестру нема запослених.

- **Буџет**

Оркестар се финансира преко спонзора и донатора, док за поједине пројекте средства добија путем учествовања на покрајинским конкурсима.

- **Проблеми**

Као највећи проблем представници Оркестра наводе недостатак финансијских средстава.

Културно-уметничко друштво „Петефи Шандор“

Културно-уметничко друштво *Петефи Шандор* основано је 1945. године као прво мађарско друштво на територији Војводине. Из Културно-уметничког друштва настало је Позориште на мађарском језику, Дечје луткарско позориште на мађарском језику и Аматерски ликовни Савез.

- **Просторни капацитети**

КУД има своје просторије.

- **Програми и пројекти**

У оквиру Културно-уметничког друштва постоји десет радионица за децу и одрасле, међу којима су најактивније:

- играоница,
- фолклорна радионица,
- музичка радионица,
- ликовна радионица,
- радионица за ручни рад,
- историјска радионица и друге.

Друштво има и свој Клуб и Библиотеку, у чијем фонду се налазе књиге на мађарском језику. КУД *Петефи* наплаћује чланарину за своје радионице. Сарађује са основним школама и средњом музичком школом, као и са Културним центром и Позориштем, али и са културно-уметничким друштвима из других градова Србије. Члан је Савеза аматера Зрењанина.

- **Чланство**

КУД броји око 150 чланова, док Библиотека има око 30 чланова.

- **Кадрови**

У Друштву нема запослених.

- **Буџет**

Друштво се финансира путем донација, пројеката и сопствених прихода.

- **Проблеми**

Као највећи проблем представници Друштва наводе немања довољних финансијских средстава за адаптацију објекта у коме се налазе њихове просторије.

Културно-уметничко друштво „Весели Банаћани“

Културно-уметничко друштво *Весели Банаћани* основано је 1995. године као удружење грађана. Друштво негује обичаје и традицију са простора Баната, пре свега српску традицију, а затим и других народа који живе на том простору.

- **Просторни капацитети**

Друштво нема своје просторије, већ користи просторије Културног центра.

- **Програми и пројекти**

КУД се између осталом бави приказима обележавања рођење, слава, свадбе и других важних делова живота који су обележени обичајима.

Весели Банаћани су организатори *Међународног фестивала свадбених обичаја* и *Међународног фестивала свирача на старим архаичним инструментима*.

Друштво од установа културе сарађује са Културним центром и Позориштем, као и са школама и другим КУД-овима из земље.

Културно-уметничко друштво је члан Савеза аматера Зрењанина.

- **Чланство**

Од оснивања кроз Друштво је прошло преко 350 чланова, а данас броји око 100.

- **Кадрови**

Друштво нема запослена лица.

- **Буџет**

Друштво се највећим делом финансира из спонзорстава и сопствених прихода.

- **Проблеми**

Као највећи проблем представници Друштва наводе недовољна финансијска средства којим располажу. Из КУД-а истичу да би Савез аматера Зрењанина требало да квартално обавештава своје чланове о плану и програму за наредни период, као и о средствима намењеним за те програме.

Културно-уметничко друштво „Светозар Марковић“

Културно-уметничко друштво *Светозар Марковић* основано је 2003. године, као Војно културно-уметничко друштво, али убрзо након гашења Гарнизона Друштво се пререгистровало и узело данашњи назив.

- **Просторни капацитети**

Друштво нема своје просторије већ користи просторије Месне заједнице *Мала Америка*.

- **Програми и чланови**

Рад Друштва одвија се у кроз:

- ✓ ансамбл народних песама и игара,
- ✓ певачку групу и
- ✓ велики народни оркестар.

Својим програмом обухвата широк дијапазон народног стваралаштва, од изворних народних игара до високо стилизованих, са уметничким приступом свакој игри.

У оквиру Друштва постоји и радионица за израду народних ношњи, а Друштво има и индустријске машине за шивење.

КУД је учествовао на многобројним фестивалима и смотрима, како код нас тако и ван граница наше земље. Од посебног значаја за Друштво су освојене две златне и једна сребрна плакета на *Музичком фестивалу деце Војводине*, као и бронзана и сребрна плакета на *Фестивалу музичких друштава Војводине* у Руми. Наступало је у градовима Немачке, Аустрије, Мађарске, Румуније, Пољске, Грчке, Бугарске, Словеније, Хрватске, Македоније...

У Граду сарађује са школама, Позориштем и културним центром, а гостовања размењује са другим културно-уметничким друштвима у земљи.

Друштво је члан Савеза аматера Зрењанина.

- **Чланство**

КУД *Светозар Марковић* има око 250 чланова, од којих 30 у Великом народном оркестру.

- **Кадрови**

Запослених у КУД-у, нема.

- **Буџет**

Друштво се највећим делом финансира из спонзорства и сопствених прихода.

- **Проблеми**

Као највећи проблем из Културно-уметничког друштва *Светозар Марковић* наводе недостатак финансијских средстава за своје програме. Сматрају да би Савез аматера Зрењанина требало да успостави јасне критеријуме и преиспита постојеће, када је у питању додељивање финансијских средстава на годишњем нивоу, како би сва културно-уметничка друштва посматрала равноправно.

Банатско удружење књижевника

Банатско удружење књижевника је регионално удружење књижевника са седиштем у Зрењанину. Удружење је настало ради заштите регионалне (Банатске) књижевности у Србији, Румунији и Мађарској. Удружење је основано од стране предузећа *Арт-Пројект*, па тако представља правни субјект, а не формално удружење грађана.

- **Просторни капацитети**

Удружење књижевника има своје просторије и Књижевни клуб.

- **Програми и пројекти**

Предузеће *Арт-Пројект*, кроз Удружење, је уједно и издавач часописа за књижевност и уметност *Натрон*, који излази једном месечно у црно-белој боји, а једном годишње у колору.

Удружење организује књижевне вечери, како у Зрењанину, тако и у другим градовима у земљи. Књижевне вечери се организују једном недељно, у сарадњи са Културним центром, Позориштем и Библиотеком. Поред тога, Удружење својим члановима, преко донација, финансира издавање књига.

Банатско удружење књижевника, поред књижевних активности, организује и позоришне представе у вртићима.

Сваке године на *Савиндан*, Удружење додељује награду под називом *Најбоље из Баната*, за дела објављена у Банату, дела писаца који живе или су живели у Банату или за дела написана о Банату.

- **Чланство**

Банатско удружење књижевника броји 120 чланова.

- **Буџет**

Удружење се финансира се из сопствених прихода, донација и делом из покрајинског буџета.

- **Проблеми**

Као највећи проблем у свом раду Удружење истиче то што, због свог статуса, нема иста права као удружења грађана, када је у питању учествовање на конкурсима и писање пројеката.

Удружење грађана „Филмофил“

Удружење грађана *Филмофил* основано је 2007. године са циљем популаризације филмске уметности у Банату.

- **Просторни капацитети**

Удружење користи просторије у оквиру биоскопа „Синема“, јединог у граду.

- **Програми**

Филмофил је до сада организовао предавања о развоју кинематографије у Југославији, бесплатне пројекције филмова за децу млађег узраста, као и *Фестивал европског филма* за средњошколце.

Поред тога одржао је и радионицу са циљем испитивања проблематике непосеђивања биоскопа.

Удружење има блиску сарадњу са Биоскопом, школама, Канцеларијом за младе и свим установама културе у граду као и невладиним сектором.

Програми Удружења су бесплатни.

- **Чланство**

Удружење броји 26 чланова.

- **Кадрови**

Филмофил нема запослена лица, али се његов рад укључује и до 500 волонтера.

- **Буџет**

Удружење се финансира из сопствених прихода, донација и путем пројеката.

- **Проблеми**

Као највећи проблем представници *Филмофила* наводе недостатак финансијских средстава за реализацију свих планираних пројеката.

Позоришни клуб „Зелено звоно“

Позоришни клуб *Зелено звоно* отворен је 1991. године, као Кафе пицерија, тениски клуб са галеријом, а затим је почео са организовањем концерата. Идеја, због које је настао, била је стварање неформалног културног центра. У оквиру извештаја се приказује због великог удела у културном животу града Зрењанина и својим односом према различитим видовима уметности, културе и издаваштва.

- **Просторни капацитети**

Иако се *Зелено звоно* налази у згради позоришта *Тоша Јовановић*, приватно је власништво.

- **Програми**

У Клубу је до сада организовано око 200 изложби, 500 промоција књига, часописа, трибина и око 1.000 концерата извођача из земље и иностранства, као и промоције зрењанинских музичких група. У просторијама Позоришног клуба организују се и џез, рок, поп и други фестивали.

На иницијативу *Зеленог звона*, 2000. године у позоришту *Еркел*, у Будимпешти, свирао је по први пут Ђорђе Балашевић. Поред тог гостовања у организацији Клуба у мађарској престоници наступали су и Рамбо Амадеус, *Love Hunters*, *Atheist Rap*, *Disciplin A Kitschme*, Лајко Феликс и други.

Сарађује са невладиним сектором.

Клуб је један од оснивача неформалне организације *Добри клубови Војводине* која окупља оне клубове који промовишу различите облике културе.

- **Буџет**

Позоришни клуб *Зелено звоно* финансира се из сопствених прихода. Карте за концерте у просеку су од 100 до 150 динара.

Невладина организација „Нови оптимизам“

Нови оптимизам, основан 2005. године, оформљен је на темељима идеологије Позоришног клуба *Зелено звоно*, а подржан од стране Студентске уније Техничког факултета *Михајло Пупин* и других организација и појединаца, како из Зрењанина тако и из других градова Србије. Организација се бави афирмисањем различитих видова стваралаштва.

- **Програми и пројекти**

Нови оптимизам је реализовао велики број трибина и тематских скупова посвећених друштвеном животу земље, региона и света, преко 150 концерата, музичких вечери, изложби, промоција...

Бави се и организовањем бесплатних колективних излета на различита културна дешавања у земљи (10 организованих одлазака на премијерна извођења представа у Београду, шест организованих бесплатних одлазака на новосадски *Exit* фестивал, на суботички фестивал *Trenchtown...*).

Нови оптимизам је радио и на презентацији Националне стратегије за младе путујући кроз 27 градова у земљи.

Један од важнијих пројеката јесте *Културно звоно*, који је замишљен као организација различитих културних, едукативних и забавних садржаја кроз:

- ✓ концерте и тематска окупљања, подршку мање афирмисаним музичарима, промоцију озбиљне и прогресивне музике...,
- ✓ изложбе слика, фотографија, постера, као и њихову дистрибуцију и размену у региону,
- ✓ промоције књига и аутора уз размену тих програма у земљи,
- ✓ организацију трибина посвећених актуелним дешавањима на друштвено-политичко-културној сцени, уз подстицање на акцију и размену искустава.

Главни циљеви организације су децентрализација културе, интеркултурални дијалог и промоција добрих примера рада у области културе.

Једна од идеја је и додељивање простора у граду невладиним организацијама на коришћење.

- **Буџет**

Организација се највећим делом финансира преко пројеката.

Клуб „Клупче“

Клуб *Клупче* отворен је 2006. године у простору где се пре тога налазио кафић који је гајио слику независног места па је у том смеру настављен рад. Идеја водиља била је стварање могућности да се чује и види другачија врста културе од популарне. У извештају се приказује због места које заузима у културном животу града Зрењанина.

- **Просторни капацитети**

Простор у ком се клуб налази приватно је власништво и прима у просеку 80 до 100 посетилаца.

- **Програми и пројекти**

У Клупчету се редовно одржавају концерти рок, експерименталне и класичне музике, као и изложбе, трибине, представе и промоције књига.

- **Проблеми**

Као највећи проблем истичу неразумевање околине за део програма које организују.

Музичке групе

У Зрењанину постоји преко 40 бендова, међутим тај број није константан јер се редовно формирају и распадају у кратком временском периоду. Податке о броју ауторских музичких група у Зрењанину добили смо од Канцеларије за младе и кроз теренски рад. Има их 14, а међу њима се налазе и већ афирмисане:

- ✓ *Оружјем противу отмичара*
- ✓ *Инстант карма*
- ✓ *Ovedrive*
- ✓ *Канал твид*
- ✓ *Superconfusion*
- ✓ *Madres egoistas*
- ✓ *Сукоб интереса*
- ✓ *Alter deus*
- ✓ *Frontrow*
- ✓ *Impurita*
- ✓ *Шишарке*
- ✓ *Квазар*
- ✓ *All Exept One* и
- ✓ *Mist*

Зрењанински музичари углавном негују гитарски звук, док их се неколицина бави *реп* правцем у музици.

Ауторски бендови за оглашавање користе интернет социјалне мреже (facebook, тусрасе...), а сами обезбеђују плакате којима најављују наступе.

Неколицина их вежба у Културном центру, остали у сопственој режији, било код куће, било у приватном студију, где за два сата пробе плаћају 500 динара.

Већ афирмисани зрењанински ауторски бендови формирани су током осамдесетих и деведесетих година XX века и занимљиво је да још увек живе и раде у Зрењанину.

• **Наступи**

У граду постоји неколико простора у којима музички састави могу да одржавају свирке: Културни центар и неколико клубова. Углавном су наступи чешћи током лета.

Када свирају ван града, наступе организују преко познаника и бендова из других градова Србије.

Зрењанинска гитаријада је за неке од њих била могућност да први пут наступе пред већим бројем људи.

Што се афирмисаних музичких састава тиче, у просеку годишње свирају 20 пута, најчешће ван земље, у бившим републикама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Док је у претходном периоду свако мање место у земљи имало клуб у ком је могло да се наступа, много чешће су свирали.

У просеку, 100 до 150 људи посети њихове концерте.

• **Тонски записи**

У Зрењанину постоји неколико приватних студија који *бендовима* нуде могућност вежбања и снимања демо снимака.

Афирмисани бендови имају сопствене просторе опремљене за пробе и снимање демо снимака.

• **Техничка опремљеност**

Музичари у Зрењанину имају своје инструменте, а већином и део опреме коју размењују.

• **Финансирање**

Бендови се финансирају из сопствених средстава. Афирмисани музички саставни највише новца зарађују када учествују на великим фестивалима. Закључак је да им је једини извор прихода одржавање свирки, јер од издања, у време када публика користи интернет за набавку музике, нема зараде. Карта за њихове концерте у земљи је од 150 до 250 динара.

• Проблеми

Као највећи проблем неафирмисани зрењанински музичари истичу да од бављења врстом музике коју свирају не могу да зараде довољно за живот. Сматрају да је делом за то кривицу носе електронски медији, који не поклањају довољно пажње, нарочито рок музици, у Србији.

Истичу да им је, како би напредовали, потребно што више наступа ван Зрењанина и на фестивалима. Међутим, с обзиром на материјалну ситуацију у којој се налазе, наводе да би било добро када би им при учешћу на фестивалима био плаћен пут.

Што се тиче сарадње са Културним центром, сматрају да би се могла још унапредити када би постојао *координатор за бендове*.

И афирмисани музички састави из Зрењанина сагласни су са млађим колегама да је стање у медијима лоше по њих и замерају им недостатак рок емисија и непостојање часописа који би се бавили рок културом.

Због чешћих наступа у иностранству истичу да ће им у прилог ићи непостојање виза, али наводе да је потребно убрзати процедуру за добијање различитих дозвола за свирање ван земље и умањити износе које је потребно платити за исте, јер њихова зарада на концертима једва да покрива трошак дозвола и пута.

Уз то истичу да као чланови различитих уметничких и естрадних удружења која постоје у нашој земљи, велики део зараде дају у њихову касу.

Они указују и на неопходност институционализације бриге о неафирмисаним бендовима. Имају идеју о организовању школе рока у оквиру Културног центра, а предлажу и истовремено покретање акције у свим градовима Србије, једну врсту рок кампање, која би афирмисала рок музику и променила тренутни статус те врсте музике.

Као позитиван, наводе пример околних земаља које су напуштене објекте по градовима дале на коришћење уметницима који данас тамо стварају. Ликовни ствараоци сликају и излажу, музичари вежбају и свирају у клубу у оквиру тог простора, позоришне и балетске трупе одржавају пробе и представе и тако даље. Уметници су, како би им простор био дат на коришћење, били у обавези да га уреде и изолују. Тако су у тим земљама настали неформални културни, односно уметнички центри. С друге стране, на тај начин су отворена нова радна места јер је било потребно да се неко брине о различитој врсти опреме која се у градама налази.

Простор који виде као употребљив за остваривање такве идеје јесте Дом ЈНА који се налази поред културног центра.

Градске манифестације

- **Прославе:** Изложба поводом дана мађарске културе, Светосавски дечији музички фестивал
- **Књижевне:** *Сремчеви дани*, Песничка штафета, Конкурс часописа *Улазница*, Песничка штафета, Општинска смотра рецитатора, Награда фонда *Тодор манојловић*
- **Ликовне:** Међународни бијенале акварела, Колонија акварела, Годишњи ликовни салон *Улаз*, Зрењанински сусрет сликара аматера, Зонске смотре ликовног стваралаштва северно-банатског и средње- банатског округа
- **Музичке:** Дунавска филхармонија младих, ЗРОК-рок фестивал, Међународни фестивал хорова *Кантемус*, Зрењанински Светосавски дечији музички фестивал, Међународни фестивал забавне музике *Sunflower*, *Guitar Art laureati*, Годишњи концерт КУД-а *ГИК Банат-Пионир*, Општинска смотра дечијег музичког стваралаштва, Зонска смотра музичког фестивала деце Војводине
- **Музичко-сценске:** Међународни фестивал фолклора *Лала*, Међународни фестивал музике и игре, Аматери своје граду, Општинска смотра музике и фолклора КУД-ова
- **Позоришне:** Фестивал професионалних позоришта Војводине, Општинска смотра дечијег драмског стваралаштва, Општинска смотра драмских ансамбала
- **Филм/Фото:** Фестивал документарног филма *Бдење душе*
- **Комплексне:** Зрењанинско лето, Дани пива
- **Остале:** Етно фестивал *Жетелачке свечаности*, Етно фестивал *Банатске вредне руке*, Ноћ музеја, Дани европске баштине, Графитиранје- Обој град својом бојом

Из албума Локалних културних политика
ЗРЕЊАНИН

Локална управа

Културно-уметничка друштва

Хор Коча Коларов

Фокус група

Клуб Клупче

Невладина организација
Центар за креативно одрастање и
мултикултуралну сарадњу